Ніва

ISSN 0546—1960
ІНДЭКС 36671

БЕЛАРУСКі ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНЫ ТЫДНЁВіК

№ 26 (1676) ГОД XXXIII БЕЛАСТОК 26 ЧЭРВЕНЯ 1988 г. ЦАНА 20 зл.

СЯРГЕЙ ЛУКАШУК І ЯГО ВЫХАВАНЦЫ

Пад такім лозунгам адбыўся 25 красавіка г.г. у зале Бельскага дома культуры юбілейны вечар, прысвечаны яго 25-гадовай працы ў аматарскім мастацкім руху.

Музычныя зацікаўленні ў Сяргея выявіліся ўжо ў чацвёртым класе падставовай школы, калі ён навучыўся іграць на акардэоне і выступаў на школьных урачыстасцях. Будучы вучнем Педагагічнага ліцэя ў Бельску, заснаваў ён з сябрамі інструментальны калектыў, іграў таксама ў капэле школьнага калектыву песні і танца „Падляшша“. У гадах 1966-70, будучы кіраўніком школы ў Галадах, стварыў ён школьны вакальны калектыў, які выступаў у асяроддзі. У гадах 1972-74 працаваў у Пачатковай школе № 3 у Бельску, дзе кіраваў школьным хорам і калектывам акардэаністаў. Ад 1967 года супрацоўнічае з вядомым хорам „Васілёчкі“, спачатку як акампаніятар, а ад студзеня 1970 года як дырыжор і мастацкі кіраўнік. Ад студзеня 1975 года Сяргей Лукашук працуе дырэктарам Бельскага дома культуры і як настаўнік музычнага выхавання кіруе мастацкімі калектывамі ў Пачатковай школе № 3 і ў Беларускім ліцэі імя Б. Тарашкевіча. Пад яго мастацкім кіраў-

(Праця на стар. 3)

Сяргей Лукашук

ДЭЛЕГАЦЫЯ БССР НА БЕЛАСТОЧЧЫНЕ

АБНАДЗЕЙВАЮЧАЯ СУСТРЭЧА

Партыйная дэлегацыя Камуністычнай партыі Беларусі, якая па запрашэнню Цэнтральнага камітэта ПАРП пад канец мая і на пачатку чэрвеня прабывала ў Польшчы, 1 і 2 чэрвеня г.г. наведала таксама Беласточчыну. Госці пабывалі ў Беластоку, Бельску, Гайнаўцы і Белавежы.

У складзе дэлегацыі былі: **Валерый Андрэевіч Пячэннікаў** — сакратар ЦК КПБ па ідэалагічных пытаннях, член Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР, **Вячаслаў Францавіч Кебіч** — член палітбюро КПБ, намеснік старшыні Савета Міністраў і старшыня Дзяржплана БССР, **Аляксандр Мікалаевіч Грахоўскі** — старшыня Гомельскага аблвыканкома, **Уладзімір Андрэевіч Заломай** — сакратар па аграрна-прамысловых справах Брэсцкага абкома КПБ і **Пётр Кузьміч Краўчанка** — сакратар па ідэалагічных пытаннях Мінскага гаркома КПБ.

Спадарожнічалі ім: **Мацей Красіцкі і Зыгмунт Худзік**, — прадстаўнікі замежнага аддзела ЦК ПАРП.

У час пабыўкі дэлегацыі на Беласточчыне часта чуліся словы: **„першая сустрэча“, „гістарычная сустрэча“**. Сапраўды, у гісторыі польска-савецкіх міжнародных зносін першы раз здарылася, каб афіцыйная партыйная дэлегацыя на такім высокім узроўні зацікавілася жыццём і справамі беларусаў у Польшчы. Вядома, гэта вынік перабудовы і яўнасці — асноўнага курсу гарбачоўскай палітыкі, на ўраджайнай глебе якога наступае і нацыянальнае адраджэнне ўсіх народаў, у тым ліку і беларусаў. **Зацікаўленне праблемамі беларускай нацыянальнай меншасці ў Польшчы з боку такой рэпрэзэнтатыўнай дэлегацыі БССР з'яўляецца афіцыйным прызнаннем таго даўно вядомага факту, што беларусы спакон вякоў жывуць па абодвух берагах Нёмана і Буга.**

1 чэрвеня дэлегацыя прыняла ўдзел у пасяджэнні сакратарыята Ваяводскага камітэта ПАРП у Беластоку. Гаворка ішла ў першую чаргу аб прыгранічным супрацоўніцтве паміж Беластоцкім ваяводствам і Гродзенскай вобласцю.

Прадаўжэннем гутаркі аб прыгранічным супрацоўніцтве быў візіт беларускай дэлегацыі на Беластоцкім прадпрыемстве

(Працяг на стар. 6)

Можна пазайздросціць энтузіязму і энергіі кіраўнікоў і актывістаў Беларускага грамадска-культурнага таварыства ў Беластоку і яго аддзелаў. І ёсць шмат чаго пазайздросціць у іх. На невялікім ускрайку зямлі з беларускім насельніцтвам выдаецца штотыднёвік „Ніва“, працуюць два беларускія ліцэі, ёсць шмат беларускіх школ ніжэйшых ступеняў. Калектывы мастацкай самадзейнасці з Беластока, Гарадка, Кураша і іншых мясцовасцей маглі б здзівіць нашых гледачоў, аматараў беларускай песні, багаццем і мастацкім узроўнем сваіх праграм. Шырока разгарнулася будаўніцтва беларускага этнаграфічнага музея ў Гайнаўцы, фонд пабудовы якога створаны з добраахвотных узно-

саў саміх жыхароў Беласточчыны. Як паведамляе „Ніва“, наступаюць ахвяраванні і ад прыхільнікаў беларушчыны з-за мяжы. Пры аказіі я хацеў бы выказаць шкадаванне, што мы не маем магчымасці (а можа проста не ведаем, як гэта зрабіць?) унесці хоць нейкі ўклад у фонд пабудовы музея.

Прызнаюся, што калі я бяру ў рукі „Ніву“, то адразу заглядваю на перадапошнюю старонку і чытаю прозвішчы людзей, якія ахвяруюць свае залатоўкі на такую важную справу. І ўспамінаю, што быў калісьці беларускі музей у Замосці на Міншчыне, але першая сусветная вайна і тыя буры, што пранесліся над маёнткам яго гаспадара Аляксандра Ельскага, не пакінулі і

следу ад музея. Сам жа ён памёр у 1916 г.

Ствараўся музей і ў Вільні. У 1916 г. выдатны паэт В. Я. Брусаў з вялікім здзіўленнем разглядаў яго экспанаты, у тым ліку і першыя друкаваныя кнігі на царкоўна-славянскай мове. З гэтым музеем распраўлялася другая сусветная завіруха.

Польскі народ па праву ганарыцца бібліятэкамі імя Асалінскіх, імя Рачынскіх (названых так у гонар іх заснавальнікаў). Упрыгожаннем Масквы з'яўляецца Траццякоўская галерэя. Яна таксама носіць імя яе заснавальніка. А вось беларускім музеям не пашанцавала, хоць у Беларусі даўным-даўно разумелі сапраўдную цану такога роду ўстановам, усведамлялі іх значэнне ў справе развіцця культуры, пашырэння добрых звычаяў і патрыятычнага выхавання народа. Яшчэ ж калісьці Францішак Скарына славіў Александрыйскае кнігасховішча цара Пталамея, які больш жадаў

(Працяг на стар. 4)

НА БЕЛЬСКАЙ ГАВОРЦЫ Ў АЛЬПАХ

(Заканчэнне)

Славенія дае прыклад таго, як малая нацыя можа падаць чутны голас у незлічоным хоры народаў. Ніколі не існуючы як асобная дзяржава. З мовай, якая ўсё яшчэ фармуецца (не так даўно выдадзены фундаментальны слоўнік нацыянальнай славеншчыны). Маючы за сабою — на падабенства нас, беларусаў, — шматвяковы ўціск культурнейшых ды заможнейшых аўстрыйскіх чужаземцаў. Таксама і тыпова сялянскае стаянне на каленях перад лепшасцю гарадскога побыту (свае гарады яны ўрэшце аднямеччылі).

Тым не менш усякае здарылася насля вайны. Ігар Торкар, з якім бяседзіў я — густа карыстаючыся бельскай гаворкай — у час вечара паэзіі, расказваў з беззмацыянальнасцю чалавека, пажыўшага ўжо тры чвэрці стагоддзя на белым свеце. Дэкламавалі паэты Еўропы, Амерыкі, Азіі; пераказ зместу іх твораў рабілі на англійскай мове. У рыцарскай зале замка („град“) на паднебнай скале. Торкар бесцырымонна наводзіў парадак сярод гаманлівай публікі мастакоў слова, кідаючы ў яе — басавітае славенскае: „тішына!“ (з націскам на „і“). Ён і яго калегі перажылі фашысцкі канцэнтрацыйны лагер. У квітнеючы май сорак пятага павярочаліся дамоў. Сямёх. Адбудоўваць родную Славенію. Але іх арыштавалі. Мучылі ў следстве не горш ад гестапаўскіх катаў, дабіваючыся ад іх прызнання, што яны... шпіёны Берліна. Хто не ўтрываў, закончыў жыццё на ганебнай шыбеніцы. Потым рэабілітавалі, пасмяротна ў пераважнасці.

Саюз пісьменнікаў Славеніі налічвае дзвесце семдзесят членаў. Надта многа на двухмільённы народ, прыблізна ў чатыры з паловаю разы меншы за беларускі. Выходзіць, што паэтаў, празаікаў і драматургаў тут усяго ў чатыры або пяць разоў меней, чымсьці ў амаль саракамільённай Польшчы. Як ні кажы, хоць смейся або сумнявайся, але гэтая лічба сведчыць пра дбайнасць аб духоўнасці народа.

Невыпадкова спомненую Міжнародную сустрэчу пісьменнікаў пераўтварылі славенцы ў разважанні пра сутнасць меншасці і большасці наогул у рэальным свеце. Канцэнтруючыся, вядома, на нацыянальным аспекце. Саракагадовы драматург Драга Янчар выступіў на сустрэчы з эсэ „Пісьменнікі як духоўная меншасць“. Яго тэзы добра высвятляюць галасы маіх польскіх спадарожнікаў у час дыспутаў: непадатлівасць меншасці непазбежна выклікае экстрэмізм з боку большасці. Праблема талерантнасці, павагі да іншасці — універсальная! Ці ёсць вырашэнне яе? Пётр Кунцэвіч бачыць нянавісць як пачуццёвы вынік гэткай сітуацыі, у якой разумнасць перастае функцыянаваць. Зыгмунт Тжышка звярнуў увагу на гатоўлівасць кожнае малое меншасці да супрацоўніцтва з большасцю, што часта заканчваецца ўзнікненнем становішча накшталт паводзінаў пыхлівага мужа ў яго дачыненнях з паслухмянай жонкаю... Рабэр Лафон даў уводзіны на тэму: становішча пісьменніка нацыянальнай меншасці. Словы былі вострыя: Еўропа па-людаедску глытае ўсенька, што не ў сілах супрацівіцца ёй, жуе ды зжоўвае малыя культуры; баіцца манатоннасці духоўных стандартаў і, адначасна, імкнецца да гэтага менавіта, да глабальнай вёскі, у якой адна мова і адна культура. Параўнанне з кароваю, якая затаптала жабку, нават не згледзеўшы гэтага. Рэшта жаляў Лафона была б паўтарэннем публікаваных у „Ніве“ скаргаў нашых „белавежцаў“. Джыякома Скоці як чарговы „говорнік“ (дакладчык) аналізаваў паняцце двух айчынаў: бацькаўшчына нацыянальнай меншасці і палітычная радзіма ў якасці дзяржавы, у межах якой яна знаходзіцца. Не бачыць ён супярэчнасці — без пашаны да бацькоўскага парога немагчымы і шырэйшы патрыятызм; італьянізацыя славенскай меншасці — гэта антыпатрыятычны ўчынак, дзеянне ў некарысць Італіі. А я дадаў бы так: беларус, які абцэсам лезе ў польскасць, не будзе ейным сынам, бо робіць тое дзеля карысці, як той парабак даўні, што падлізваўся пану свайму, ненавідзячы яго. Лёкайства — рак нацыянальных меншасцей і малых народаў. Некаторыя віды рака ўжо злечваюць у паліклініках... Барыс Пагор з Трыеста навязаў да гаспадарча-сацыяльных умоў: запозненыя ў цывілізацыйным поступе нацыянальныя тэрыторыі не могуць, натуральна, мець высокай свядомасці, і на сучасным этапе хуткага пашырэння ўсеагульнага дабрабыту пагражае ім асіміляцыя. Беднасць і асвечанасць, як агонь і вада.

Люблю я пахадзіць сам. Гаспадароў у Бледзе ўпаткаў на прадмесці Сэлё (сяло). У іх няма коней, працуюць машынамі, мала ў чым датыкаючыся рукамі да работы. Вось дзівосны мне механізм выбірае гной з прасторыстае аборы. На суседнім панадворку дзяцюк у фільцавым капялюху ўвіхаецца ў расчыненым хлевіску, які спачатку выдаўся мне фабрычкай; даглядае свіней. На заходнееўрапейскі лад адзін працаўнік дае рады абрабіць дзесяткі або і сотні гектараў зямлі. Бачыў маянтковую гаспадарку, на якой жывуць два чалавекі: бацька-ўдавец і дачка-паненка. У іх дзвесце кароў, гоні пашы. Няма патрэбы каго-колечы наймаць у падмогу. Дом нагадвае сабою шыкоўную вілу, з якой сорамна раўнаць нашыя, прымітыўныя мураванкі. У Славеніі не дазволяць пабудаваць брыдоту. Абавязвае прыгажосць і камфорт. Бракуе грошай — бяры крэдыт, да старасці сплаціш. Міхаіла Гарбачова, калі быў у Югаславіі, павезлі сюды, у гэтую малюсенькую краіну, насельніцтва якой складае дзесяць працэнтаў Федэрацыі, а даход ад яе ў агульную казну набліжаецца да трыццаці. Жывая ілюстрацыя таго, што не мус быць мнагалікім народам, каб быць моцным. Рэспубліка Славенія — у асноўным — не ведае паніжаючай з'явы эміграцыі (пашыранай у Сербіі, Македоніі, Босні). Пошукаў хлеба і шчасця на чужыне. Хоць выезд адсюль у капіталістычную заграніцу, што з Гайнаўкі ў Бельск. Прытым няма і цэнзуры, няма і апазіцыі. Калі ўрад абражаны нейкай публікацыяй, падае ў суд. Ніхто і нішто па-за законам. Начальства таксама. Яно пад народным кантролем. Без ліны.

Мяне ўедліва зацікавіла тэматычная група, у рамках якой пайшла гаворка пра плюсы і мінусы нацыянальнаменшаснага існавання. Было над чым задумацца, перш за ўсё над тымі плюсамі. Трохі таварыў у гэтым кірунку Іва Рунціч (бацькаўшчына як бацькаўшчына мовы) і Ежэ Сной, затрымліваючыся над пытаннямі двухмоўя, між іншым. Мноства нагаворана ўсімі, сотным тлумам. З задавальненнем канстатаваў я, што нашы беластоцкія спрэчкі на гэты конт няшмат у чым уступаюць сваёй прадуманасцю. Сто разоў прызнаў я ў думках рацыю Аляксею Карпюку, які, дырэктаруючы Бельскаму беларускаму ліцэю, паставіў навучанне ў ім на такім узроўні, што бягуць туды і мясцовыя палякі. Нацыянальная меншасць, калі хоча ўтрымацца і прычакаць пашаны ўдадатак, **павінна стацца нават лепшай за пануючую ў дзяржаве большасць.** Лепшай, не страчваючы свайго „я“ (для справядлівасці дапоўню, што гэтае „я“ якраз і праваронілі ў ліцэі). Чалавек нацыянальнай меншасці, акрамя перашкод, невядомых большаснаму грамадству, носіць у сабе як быццам і падвойныя шанцы... Адразу ведае дзве мовы, прасоўваецца ў дзвюх культурах, набывае шырэйшы агляд. Інтэнсіўней выяўляецца ў ім інстынкт выгрымкі, воля перамогі, гнуткасць думання, дакладнейшая арыентацыя. Нехта аб'явіў: „Слухайце, гэта ж плойма меншасцяў збудавала Амерыку! Меншасці раскалыхвалі рэвалюцыі! Раней ці пазней усе народы свету будуць так ці інакшай у сітуацыі, падобнай да нацыянальных меншасцяў! Вы толькі добра ўдумайцеся ў гэта...“

У зваротнай дарозе — устаялася нядзеля 15 мая — нахадзіліся па старым горадзе Любляны, якая кішма кішыць нямецкімі і італьянскімі турыстамі (прыязджаюць на „вікэнды“, таннейшыя ім тут, а хараство не горшае). У панядзелак жа — у Бялградзе дзень да вечара правялі на Калемэгдане, дзе зліваюцца Сава з Дунаем, і на старажытных сцэнах названай цвердзі па сённня засталіся рысы трагічнай гісторыі Сербіі.

Сакрат Яновіч

ПЕРАД XI З'ЕЗДАМ БГКТ

АНАТОЛЬ ШЫГАЛОВІЧ

Анатоль Шыгаловіч — многагадовы старшыня гуртка БГКТ у Крынках, член праўлення Сакольскага аддзела. Упершыню выбраны дэлегатам на З'езд БГКТ. Яму 59 гадоў. Працаваў на гаспадарцы, а ад 1960 года працуе ў гарбарні. Там звязаўся з прафсаюзнай дзейнасцю. З яго працавітьі, сумленны рабочы, удастоены адзнакі „Заслужанага работніка лёгкай прамысловасці“. У сваім асяроддзі вядомы як музыкант-скрыпач. Калі быў маладзейшы, іграў часта на музыках і вяселлях. Апрача таго, любіць співаць. Некалькі год

таму назад удзельнічаў у конкурсе „Беларуская песня“. Жыве пад адным дахам з сынам Юркам, яго жонкай і дзецьмі. Наведвае сваіх унукаў па дачцэ, якая жыве са сваім мужам у Гіжыцку. (мх)

РЫГОР СУРЭЛЬ

Выпускнік Гайнаўскага беларускага ліцэя. У 1982 годзе закончыў Беластоцкі палітэхнічны інстытут і атрымаў дыплом інжынера механіка. Працуе на Гайнаўскім прадпрыемстве лясной прамысловасці. Там з'яўляецца старшынёй гуртка БГКТ, у якім налічваецца 40 членаў.

— Ёсць магчымасці, — сказаў Рыгор Сурэль, — каб БГКТ-оўская арганізацыя ўзрасла ў нас да 100 чалавек. Тут існуюць добрыя ўмовы для працы. Гурток наш існуе ад 1986 года, арганізаваў ужо 4 балі і перадаў на пабудову Беларускага музея 40 тыс. зл. У нашай святліцы будзем наладжваць іншыя цікавыя мерапрыемствы.

Людзі нашага прадпрыемства ахвотна будуць ездзіць у Беласток на свята беларускай песні. Пажаданым было б, каб фінальны агляд беларускай песні адбыўся недзе ў сярэдзіне мая і ў большай за філармонію зале.

(мх)

СЯРГЕЙ ЛУКАШУК І ЯГО ВЫХАВАНЦЫ

(Працяг са стар. 1)

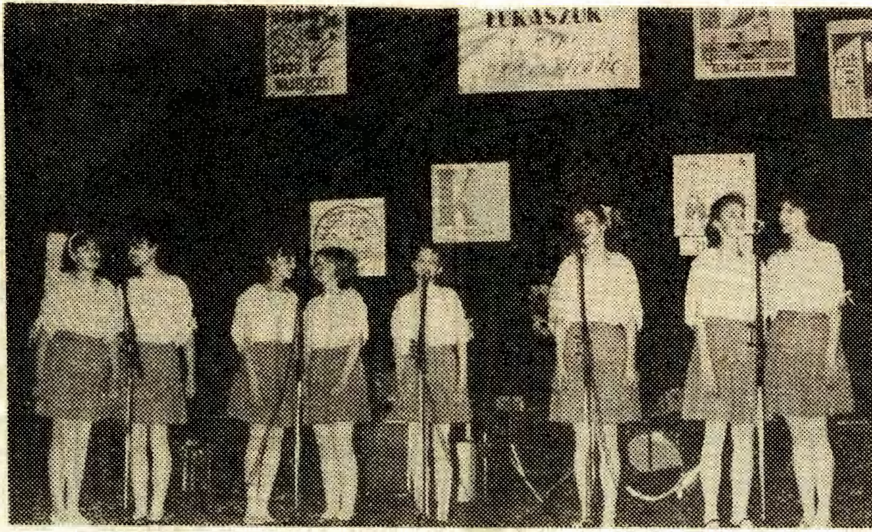
ніцтвам развівае музычныя зацікаўленні звыш 90 асоб — дзяцей, моладзі і дарослых. Актуальна С. Лукашук кіруе пяццю мастацкімі калектывамі і апякуецца трыо „ДББ“. Музыкальная ўся сям'я Лукашукоў. Дзесяцігадовы сын Тамаш спявае ў „Жучках“, чатырнаццацігадовая дачка — Яанна — у калектыве „Нашыя дзеці“, жонка Сяргея — Валянціна ўжо 17 гадоў спявае ў славутых „Васілёчках“.

А вось і рэкамендацыя шасці мастацкіх аматарскіх калектываў — падсумаванне карпатлівай працы іх таленавітага кіраўніка — Сяргея Лукашука.

На сцэну ўбягаюць маленькія каляровыя „Жучкі“, вакальна-танцавальны калектыў з Пачатковай школы № 3 у Бельску-Падляскім. Удзельнікі калектыву, вучні трэцяга класа (танцавальная група — 16 асоб, вакальная — 6, капэла — 5 асоб) працуюць ад студзеня 1987 г. С. Лукашук кіруе „Жучкамі“ супольна з харэографам Г. Ягадніцкай. Выступленне „Жучкоў“ вельмі спадабалася прысутным у зале гасцям, а асабліва капэла, у якой басэтля была вышэйшай за музыканта. Спадабаўся таксама саліст Тамаш Лукашук, які паспяхова выканаў польскую гарцэрскую песню „Зух воінам“.

Выступіў таксама малады (арганізаваўся восенню 1986 г.) вакальна-інструментальны калектыў „Крынічка“ з Бельскага беларускага ліцэя. У выкананні „Крынічкі“ запамяталася гумарыстычна-сатырычная беларуская песня „Дзед і баба“.

На сцэне „Нашыя дзеці“, вакальны калектыў з Пачатковай школы № 3. Арганізаваны ў студзені 1984 года калектыў мае ўжо паважныя дасягненні. У

На сцэне „Нашыя дзеці“. Фота Ю. Вяжхоўскага

яго выкананні прыемна прагучалі беларускія лірычныя песні „Матылі“ і „У добры час“.

Паяўляюцца на сцэне прыгожыя дзяўчаты — вакальны калектыў „Дзявочыя ноткі“ з Бельскага беларускага ліцэя Калектыў працуе ад 1976 года. Усе дзяўчаты з апошняга, чацвертага класа, прыступаюць да матуральных экзаменаў, а потым разбрыдуцца па ўсёй краіне, і Сяргею Лукашуку давядзецца калектыў арганізаваць занава. Прыгожыя дзяўчаты не менш прыгожа выканалі беларускія лірычныя песні „На мяжы“ і „Паверце, дзеванькі“.

„Дзявочыя ноткі“ ўступаюць месца вядомаму ўжо вакальнаму трыо „ДББ“ (Дарота Касцючук, Багуслава Карчэўская і яе муж Багдан Карчэўскі). Варта прыгадаць, што Дарота і Багуслава спявалі раней у калектыве „Дзявочыя ноткі“. Трыо працуе пры Бельскім доме культуры ад 1966 года і прымала ўдзел у многіх конкурсах і фестывалях. З добрымі, сыгранымі ўжо галасамі трыо „ДББ“ па-мастацку выканала тры народныя песні — польскую, украінскую і літоўскую — на мовах іх арыгіналу.

На заканчэнне амаль усю сцэну займае вядомы ўжо не толькі на Беласточчыне беларускі рэгіянальны саракаасабовы харавы калектыў Бельскага дома культуры „Васілёчкі“. У новых, прыгожых нацыянальных касцюмах хор выглядае на сцэне надзвычай імпазантна. Арганізаваўся хор у 1964 годзе з асоб, працуючых у розных бельскіх установах і на прадпрыемствах. Мае ўжо ён на сваім рахунку звыш 550 канцэртаў на Беласточчыне, у краіне і за мяжой. У 1985 годзе хор выступаў у БССР. За выдатныя дасягненні ў галіне захоўвання беларускага і польскага фальклору Падляшша калектыў узнагароджаны залатым ганаровым знакам „Заслужаны для Беласточчыны“, зборным залатым знакам ТППР, узнагародай беластоцкага ваяводы і віншавальным лістом міністра культуры і мастацтва. На ўзроўні прафесійнага мастацтва калектыў выканаў некалькі беларускіх і польскіх народных песень.

Канцэртны марафон закончыўся ўваходам усіх выканаўцаў і юбіляра на сцэну. Пачынаецца ўзнёслая хвіліна віншаванняў. Намеснік старшыні ГП БГКТ Янка Зенюк падкрэсліў аграмадны ўклад юбіляра ў развіццё беларускай песні, жадаў яму далейшых поспехаў у развіцці песеннага мастацтва і ўручыў віншавальны ліст ад Прэзідыума ГП БГКТ і альбомны падарунак. Сакратар Ваяводскага праўлення ТППР Здзіслава Агжэбач жадала мастацкім калектывам юбіляра здабыць як найбольшую колькасць самавараў на фестывалі савецкай песні ў Зялёнай Гары. Ад імя Ваяводскай управы віншаваў юбіляра Анджэй Дырдал, намеснік дырэктара Аддзела культуры і мастацтва. Прадстаўніца РСВ „Прэса-Кніжка-Рух“ жадала як найбольшай колькасці канцэртаў у клубах „Руху“. Казімір Дэркоўскі, дырэктар Ваяводскага дома культуры ў Беластоку, ініцыятар і саарганізатар урачыстасці, пажадаў юбіляру далейшых плённых поспехаў, асабліва ў галіне развіцця мастацкай самадзейнасці, і ўручыў яму дыплом і ўзнагароду. Уручыла кветкі юбіляру з найлепшымі пажаданнямі дэлегацыя ад Гайнаўскага беларускага харавога калектыву. Было шмат кветак і віншаванняў ад прадстаўнікоў усіх мастацкіх калектываў, з якімі працуе і супрацоўнічае пастаянна юбіляр.

Да позніх гадзін вечара працягвалася другая частка за гасцінным сталом у памяшканні Бельскага аддзела БГКТ.

Віктар Швед

ТЫ ПРАЗ ЖЫЦЦЁ ПРАХОДЗІШ З ПЕСНЯЙ

Сяргею Лукашуку — ў 25-годдзе мастацкай працы

Мы адзначаем напрадвесні
Твой, дружа, плённы юбілей.
Ты праз жыццё праходзіш
з песняй.
А з песняй жыць нам весялей.

Нам з песняй спорыцца і праца,
Зробім усё тады за двух.
Спяваць нам трэба і смяяцца,
Каб мог здаровым быць наш дух.

Каб нам не падаць пад
нагрузкай
Жыцця, ісці да перамог,
Каб нашай песняй беларускай
Заўсёды поўніўся разлог.

Дык песню да вяршыняў новых
Заўсёды падымай, Сяргей!
Тады народ абавязкова
Стрэне твой кожны юбілей.

Віктар Швед

Варшава, 25 IV 1988 года.

СУПЕР-СПЕКТАКЛЬ У БЕЛЬСКУ

15 мая г.г. у Бельскім доме культуры прайшоў агляд тэатральных калектываў. Мы паглядзелі чатыры спектаклі: Беласток (тэатр гуртка сеньёраў) паставіў новы варыянт „Паўлінкі“ Янкі Купалы ў апрацоўцы Янкі Крупы: „Як Паўлінка выйшла замуж“ з танцамі і песнямі, Паўлы двума калектывамі (звыш 20-ці чалавек удзельнікаў) прывезлі дзве п'есы з вялікай сучаснай беларускай літаратуры — першую па аповесці В. Быкава „Кар'ер“ па сцэнарыю Янкі Морданя „Было гэта ў 1941“, другую — „Парог“ А. Дударава.

Абодва паўлаўскія спектаклі пастаўлены вясковым амбітным народам, небывала здольным і дысцыплінаваным. Іх тэатр даўно вядомы сваім наватарствам і высокім узроўнем. Такога, як паказалі нам у гэтым годзе Паўлы, яшчэ ў гісторыі драматычнага руху БГКТ не бывала. Проста верыць цяжка, што такую сур'ёзную п'есу, як „Парог“, узяліся і сыгралі мужчыны, жанчыны і адно 6-гадовае дзіцянё з вёскі — няхай сабе і вельмі культурнай і з вялікімі і багатымі традыцыямі беларускай культурнай дзейнасці. Гэтую ж п'есу пару год таму ставіў прафесіянальны тэатр Вянгеркі ў Беластоку.

Крыху аб ролях у „Парозе“. У п'есе выступіла 6-гадовая дзяўчынка Івонка Краснадэмбская, якая яшчэ не ўмее чытаць. Але казалі мне паўлаўцы, што сваю ролю Рыгоркі — сына п'яніцы Буслая, яна вывучыла вельмі хутка і першая за ўсіх. Івонка надзвычай адважная на сцэне і сваю драматычную ролю выканала так, што многія заплакалі. Расце Паўлам новае пакаленне народных артыстаў! Ролю ж п'яніцы Буслая ў „Парозе“ выканаў Янка Мордань, і то так як бы яна была для яго спецыяльна напісана. За гэтую ролю камісія прызнала яму спецыяльную ўзнагароду „Нівы“. Янка Мордань паказаўся нам, як звязда першай велічыні, як у сваіх ролях, так і па свайму рэжысёрскаму майстэрству і ўкладу працы ў мастацкі тэатральны рух БГКТ.

Вялікія і нялёгкія ролі добра сыгралі ў „Парозе“ Вера і Мікалай Харытанюкі, Ніна і Аляксей Філіпюкі, Валя, Уладзімір і ўспомненая іхняя дачка Івонка Краснадэмбскія, Пётр Букач, Васіль Андрэюк і Мікалай Нікіцюк.

Ніна Філіпюк іграе ў „Парозе“ маладую, прыгожую жанчыну, разачараваную вясёлым жыццём і гульнямі, якая шукае ратунку ў звычайнай працы і звычайным жыцці. У п'есе „Было гэта ў 1941“ яна — цётка Бараноўская, старая, перажыўшая многа, глыбока веруючыя жанчына, якая ратуе партызан і савецкіх салдатаў ад здзекаў фашыстаў. Яна — ціхі і верны партызан. З абедзвюма так рознымі ролямі Ніна спраўляецца выдатна. Паводле слоў саміх паўлаўцаў, яна сардэчна адданая вясковаму тэатру, пастаянна клапоціцца пра яго існаванне і развіццё. У Паўлах кажуць: „Ніна нас збірае, да кожнага зойдзе, пагаворыць, каб не яна, то можа мы і не зрабілі б таго ўсяго. І яшчэ Янка Мордань — колькі ён свайго часу прысвячае нам, прыязджае, мабілізуе нас, вучыць, тлумачыць“.

Чацвёртым спектаклем сёлетняга конкурсу былі „Вясёлыя жабракі“ ў выкананні маладзёжнага тэатра „Парнас“ з Бельска пад нястомным кіраўніцтвам таго ж Янкі Мордання. У спектаклі выступіла ў гэтым годзе 18 асоб — з Беларускага ліцэя і Сельскагаспадарчага тэхнікума ў Бельску і з Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы.

„Парнас“ — гэта тэатр паэзіі, можна нават сказаць — балаганны тэатр паэзіі. Балаганная вопратка ці балаганныя паводзіны ўдзельнікаў — вясёлых жабракоў — гэта толькі аднак форма, шкарлупіна, з пад якой ідуць да гледача глыбокі змест і сэнс, вялікія маральныя і патрыятычныя вартасці. Вершы і песні іх нясуць подых свежасці і вернасці сваёй свабодзе, свайму наро-

(Працяг на стар. 4)

ЯШЧЭ НЕ ДЫХАЮЦЬ НА ПАНІХІДУ

Прачытаў я „Погляды" сябра Васіля Петручука ў васемнаццатай „Ніве" і некаторыя яго аргументы не магу прыняць. Закранаюць яны шэраг спраў, ад пачатку вызвалення нас у сорак чацвертым годзе. Беларусы акуратна выконваюць усе абавязкі, якія наклала на іх Польская дзяржава як на сваіх грамадзян. Выконваюць, але што ўзамен атрымліваюць? Няма абавязковага навучання беларускай мовы ў школах, нароўні з іншымі прадметамі. Яе навучанне пастаўлена ў залежнасць ад волі-не-волі бацькоў. А не ўсе ж бацькі такія асвечаныя, каб належным чынам разумець важнасць нацыянальнага выхавання сваіх дзяцей.

Наколькі ёсць кепска з гэтым, дык прыгадаю тут самы крайні прыклад, менавіта, прыклад з часоў нямецкай акупацыі. Нават тады існавала ў Беластоку беларуская пачатковая школа, дырэктарам якой быў нейкі Кузняцоў. А ў цяперашнім Беластоку, ці ёсць такая школа?

Пасля вызвалення была адразу адчынена Беларуска-руская гімназія ў Беластоку, пад дырэктурай Субоціна.

Гэтыя школы — пачатковая і гімназія — паўставалі дзякуючы ахвярным намаганням бацькоў. Дзяржаўныя ўлады не дапамагалі, толькі кантралявалі. І вядома ўжо публічна — я апісаў усё гэта ў „Ніве" — хто ліквідаваў гэтыя школы. Якраз тыя і ліквідавалі, каго Чырвоная Армія выратавала ад гітлераўскага пекла!

Я згодны з вамі, Петручук, што многа атрымліваем мы, беларусы, з таго, што па законе павінны атрымліваць.

Адносна вашага погляду наконт архіваў і дакументацыі, дык і тут праўда: у нашым Беларускім таварыстве вялікая бяда з захоўваннем дакументацыі, па-сялянску недаацэньваюць яе важнасці. Будзе адзінаццаты З'езд БГКТ, трэба і паставіць гэтую справу.

Мая просьба да вас, Васіль Петручук: перастаньце праліваць песімістычныя слёзы над заміраннем беларускай нацыі. Не было нас — былі беларусы, і не будзе нас, а беларусы будуць! Прадчасна заказваць па іх паніхіду.

Кастусь Сідаровіч,
Беласток.

НАМ АДКАЗВАЮЦЬ

Odpowiadając na notatkę prasową „Pluchniecza na Krywoj" zamieszczoną w Waszym tygodniku z dnia 03 kwietnia br. informuję co następuje:

Oznakowanie drogowe w tych ulicach zostało ustawione w dniu 23 maja br. Z uwagi na gruntową nawierzchnię tych ulic, wymagającą doraźnych napraw, co roku dowozi się na nie żużel. W roku bieżącym takie roboty są przewidziane.

Wraz z zakończeniem budowy ul. Nowowarszawskiej przylegającej do w/w ulic planuje się ich modernizację.

Naczelnik Miasta Hajnówki
inż. Stanisław Kostera

СВОЙСКІЯ МАЛЮНКІ

Фрагмент сядзібы ў Чэхах-Арлянскіх. Мал. У. Петрука

СУПЕР-СПЕКТАКЛЬ У БЕЛЬСКУ

(Працяг са стар. 3)

ду, сваёй айчыне — усяму беларускаму.

Тэатр „Парнас" са спектаклем „Вясёлыя жабракі" паедзе на агульнапольскі сеймік тэатраў у Сточак-Лукоўскі. Арганізатары сейміка вельмі хочуць прадставіць там беларускі тэатр.

Вера Валкавыцкая

У дапіску хачу падаць вынікі конкурснага агляду беларускіх тэатраў за 1988 год: першая ўзнагарода — „Парнас" за „Вясёлых жабракоў", дзве другія ўзнагароды двум калектывам з Паўлаў за „Было гэта ў 1941" і „Парог", трэцяя ўзнагарода тэатру з Беластока за „Як Паўлінка выйшла замуж".

Два тэатры не прыехалі чамусьці. Аб іх ведаем наступнае: тэатр з Тыневіч-Вялікіх малады падвойна — ў ім моладзь і арганізавала яго ў бягучым годзе Ніна Абрамюк.

Тэатр у Дашах працуе даўно і складаецца з жанчын. Яны любяць ставіць характэрныя вясковыя сцэнкі са штодзённага жыцця. Дашоўскі тэатр — вясёлы і здольны. **(вв)**

З ДРУКУ

У 20 нумары „Літаратуры і Мастацтва" ад 14 мая 1988 г. змешчаны артыкул вядомага кампазітара з Гродна А. Шыдлоўскага п.з. „Увайшло ў традыцыю" пра наш конкурс „Беларуская песня '88". Інфармацыю гэтага ж аўтара „Конкурс песні ў Беластоку" надрукаваў „Голас Радзімы" ў 21 нумары ад 26 мая 1988 г.

Таксама пра конкурс „Беларуская песня '88" пісала ў 92 нумары „Гродненская правда" ад 13 мая 1988 г. у рубрыцы „У наших польских друзей".

У тым жа нумары „Гродненской правды" артыкул В. Лубы „Храня народные традиции" аб БГКТ. **(л)**

(Працяг са стар. 1)

„оставити в науце и в книгах вечную славу и память свою, нежели во тленных царских сокровищах". Такім быў ідэал беларускага першадрукара.

Пры БГКТ плённа працуе і мае добрыя набыткі літаратурнае аб'яднанне „Белавежа". Яно нясе свой арыгінальны, самабытны дар усёй беларускай культуры, узбагачае яе непаўторным даробкам. Непаўторным мы яго маем права называць таму, што ў кожнага з „белавежцаў" — адметны стыль. У Алеся Барскага лірычнае захапленне красой роднай зямлі — прытым не наогул, а канкрэтнай, наднарвянскай, звязанай з роднай вёскай Бандары, — арганічна зліваецца з усвядомленнем патрыятычнага абавязку грамадзяніна, з заглыбленым філасофскім роздумам аб спрадвечных законах і тайнах быцця чалавека. На старонкі яго твораў зноў і зноў вяртаецца ўслаўленне такога традыцыйнага і такога заўсёды новага, нечаканага, непаўторнага пачуцця кахання да жанчыны.

Традыцыйная форма верша, дзе аўтар выключна дбае пра меладычнасць радка, пра багаты асацыяцыямі вобраз, пра выразны рытм і дакладную рыфму, чаргуецца раптам з творам, у якім па нейкіх унутраных законах, што можа не заўсёды ўлаўліваюцца або не даюць уціснуцца ў традыцыйныя фармулёўкі і ўяўленні, — паасобныя вобразы і радкі звязваюцца ледзь улоўнымі асацыяцыямі. Нагляднае ўяўленне аб гэтых асаблівасцях дае зборнік „Лірычны пульс", што ў 1987 г. пабачыў свет у Мінску, у выдавецтве „Мастацкая літаратура". Пры аказіі нагадаю, што гэта ўжо другі зборнік паэта, выдадзены ў Мінску.

Найбольш традыцыйным з „белавежцаў" з'яўляецца, бясспрэчна, Віктар Швед. Ён, як правіла, не адступае ад страфічнай пабудовы верша, выпрацаванай і апрабіраванай на працягу цэлых стагоддзяў. Паэт заўсёды імкнецца да рытму ўпарадкаванага, да традыцыйных

ВАЧЫМА СЯБРА

строф. Ды і па зместу яго вершы выразныя, чытачу ніколі не трэба задумвацца над тым, што ж хацеў сказаць аўтар. Для савецкага чытача важна і тое, што гэты змест звязаны не толькі з жыццём Беласточчыны, але і з усім тым, што павінна хваляваць кожнага беларуса — з гісторыяй нашага народа, яго культуры і літаратуры.

Для мяне так ці інакш поспехі „белавежцаў" у вялікай ступені звязаны з асобай і дзейнасцю Георгія Валкавыцкага, які столькі гадоў рэдагаваў „Ніву". Газета з першых дзён свайго існавання з'явілася і калектыўным прапагандыстам беларушчыны і калектыўным арганізатарам усяго грамадскага, культурнага і літаратурнага руху на Беласточчыне. Я ведаю, што лічаць яе сваёй не толькі актывісты БГКТ, але і простыя сяляне, якія звяртаюцца да яе як да газеты, дзе могуць расказаць пра свае клопаты і трывогі, з кімсьці паспрачацца, штосьці пахваліць, з ёю дзяліцца і рознымі меркаваннямі. У гэтай сувязі магу нагадаць, напрыклад, артыкулы і нават вершы Хведара Хлябіча з Рыбакоў.

Сам Георгі Валкавыцкі таксама паэт. Праўда, у гэтай ролі ён ужо Юрка Зубрыцкі. У паэзіі яго адчуваецца назіральнасць і жыццёвая мудрасць. (Мне тут успомніліся яго радкі: *„І змагаючыся з культамі, узводзім сабе п'едэсталы"*). Шкада толькі, што друкуецца ён не часта. На пасадзе рэдактара „Нівы", мабыць, цяжка было яму знайсці час (ды і натхненне) для паэтычнай творчасці. Але ў цэлым сваёй арганізатарскай дзейнасцю і самой творчасцю ён унёс свой вельмі прыкметны ўклад у культурнае жыццё Беласточчыны. Карыстаючыся нагодай, хачу выказаць свае пачуцці найглыбейшай павагі да Георгія Валкавыцкага як да грамадскага дзеяча і як да чалавека.

У асяроддзі „белавежцаў" даўно ўжо занялі сваё адметнае месца Ян Чыквін і Надзея Артымовіч. Яны звяртаюцца да чытача з творамі своеасаблівага характару, часта неспадзяванымі і ва ўсякім выпадку не звязанымі з беларускімі нацыянальнымі традыцыямі. Але ў наш час беларускі паэт Алесь Разанаў таксама ідзе нетрадыцыйным шляхам. І ў яго паэзіі, многім чытачам незразумелай, ненатураль-

СЯБРЫНА

АПОШНІ ГОД У ЮНАКАХ

Размова з Яраславам Матвеюком

М.: Ярэк, я аб табе амаль нічога не ведаю, толькі тое, што вельмі люблю слухаць твой голас. Ты смяешся з гэтага, ды так прамяніста, што ўспамінаюцца мне маладыя гады, калі і я была на II курсе...

Я.: Я студэнт II курса права на эканамічна-адміністратыўным аддзяленні філіяла ВУ у Беластоку. Захапляюся многім, ад тэалагічных спраў да палітыкі. Займаюся таксама спортам, стральбой з карабінка. Цікавіць мяне Біблія, усё святое пісанне — я веруючы. Вялікую вагу аддаю гісторыі веравызнання на нашай зямлі, гісторыі нашага народу. Цікавіць мяне манастырскае жыццё, гэта не значыць, што я туды збіраюся ісці. Я вельмі моцна зацікавіўся праблемамі манастырскага жыцця, асабліва Пячэрскай лаўры. Я быў у Кіеве, бачыў цэлы гэты манастырскі комплекс. 21 красавіка адбылося дэкальнае святкаванне 1000-годдзя хрышчэння Русі, і з гэтай нагоды адбылася маладзёжная сесія. Я меў прыемнасць зрабіць там малы даклад (мінут 25) аб Кіева-Пячэрскай лаўры як цэнтры духоўнага жыцця Русі... У мінулым годзе прымаў удзел у міжнароднай сесіі, арганізаванай ХСС і беластоцка-гданьскай епархіяй, прысвечанай сучасным праблемам і святкаванню 1000-годдзя хрышчэння Русі. Выступіў з рэфератам на тэму, як бачыць грамадскую паталогію праваслаўная моладзь. Гэтая сесія засталася ў мяне ў памяці — быў жа гэта мой першы шырокі кантакт з вялікай публікай... Вялікае перажыванне...

М.: Калі ты не ўсміхаешся, у тваім абліччы столькі аскетычнай духоўнасці, быццам ты і не з гэтага веку...

Я.: Я цікаўлюся таксама ўсім, што сучаснае. Калісьці я хацеў здаваць экзамены ў Маскву, у Інстытут міжнародных адносін, але бацькі не хацелі мяне ад сябе пусціць у далёкі свет. Калісьці, у 1985 і 1986 годзе, я быў фіналістам у цэнтральных фіналах алімпіяды ведаў аб Польшчы і сучасным свеце... Вельмі цікавіць мяне і адначасова засмучае справа паталогіі ў грамадскім жыцці, тое, што сучасная моладзь так хутка падпарадкоўваецца такім бедам, як наркаманія, алкагалізм, нікатынізм. Гэта аж баліць. А адначасова, калі гаворыцца аб гэтых паталогіях, не звяртаецца ўвагі на цэлы комплекс іншых скажэнняў: гэта і канфлікты ў сямейным жыцці, і ў рабоце, і разводы. Гэта цэлая гама...

М.: А ты сам, як чалавек?

Я.: Сам у жыцці не скрыўдзіў бы нават мухі. Я вельмі лагодны, бачыш, у мяне чуллівае сэрца. Хвалююся, калі бачу людскую крыўду. Але адначасова ўмею быць паслядоўны і ўпарты. Трэба ісці наперад, заўсёды дарогай, вызначанай самім сабою на яе пачатку, паслядоўна ісці да мэты.

М.: Цудоўна было б, калі б маладыя людзі маглі хаця б сказаць гэта на пачатку дарогі...

Я.: А яшчэ — працавітасць. Гэта вялікая рыса характару, стараюся яе ў сабе выхоўваць.

М.: А калі ў цябе ёсць свабодны час?

Я.: Займаюся страляннем, у спартыўным клубе ЛОК „Грот“. Гэта для цела. Ёсць у гэтым адпачынак, рэлякс, адыход ад штодзённай мітусні, разумовай працы, якой у вышэйшай школе ёсць нямала. Апошні раз на чэмпіянаце Польшчы я быў 4-ты сярод юнакоў.

М.: Яшчэ ў юнацкай камандзе!

Я.: Я яшчэ год буду сярод юньёраў. Пасля не будзе ў мяне ўжо шанцаў.

М.: Якія ты рэцэпты ведаеш на жыццё?

Я.: Ёсць у мяне брат, малодшы на 4 гады, дзяўчына, яна — студэнтка матэматыкі. Вельмі добра разумеем адзін аднаго, яна дапамагае мне. Ёсць у мяне дзедка, называецца Шымон Васілюк. Яму больш 80-ці год, быў бежанцам. Мае зацікаўленні нарадзіліся таксама дзякуючы дзедку. Часта расказваў, што рабілася тады ў Расіі — яму тады было ўжо „наццаць“ год, скончыў нават царскую школу: гэта былі апошнія хвіліны Расійскай імперыі, першыя гады савецкай улады. Ад гэтага пачалося маё зацікаўленне Руссю.

М.: Ты намеснік старшыні праўлення ТППР філіяла Варшаўскага універсітэта. Мы цябе выбралі (а ўпершыню ўдалося ўвесці ў гэтае праўленне студэнтаў), бачыўшы, што трапіўся адпаведны чалавек на адпаведнае месца...

Я.: Думаю, што можна будзе так сказаць толькі пасля кадэнцыі. Хачу прызнацца, што я з вялікім энтузіязмам бяруся за справу, але з многім я сустракаюся першы раз. Калі мне ўжо даверылі, — нельга расчараваць. Важна, каб „разварушыць“ усё, інтэнсіфікаваць...

М.: Колькі ў цябе яшчэ сілы?

Я.: Сілы і настрой да працы бяру я з таго, што ў канікулы салідна працую фізічна. Працаваў „фізічным“ на будове, рабіў гаршкі і гладышкі, абнаўляў кажухі.

М.: А найбліжэйшыя мары?

Я.: Хацеў бы яшчэ паглыбіць свае гістарычныя веды, асабліва на тэму нашай зямлі, што вельмі важнае. Хацеў бы залічыць сесію і скончыць універсітэцкую навуку, а далей можна здзейсніць сваю мару і здаваць на аддзяленне дыпламатычных зносін, цяпер у Варшаву. Хацеў бы пабачыць Ленінград, слаўную Троіцка-Сергіеўскую лаўру ў Загорску. І яшчэ — мець істотныя вынікі на спартыўнай ніве. Я ж апошні год у юнаках!

М. Лукша

най, ёсць шмат шчырых і адданых прыхільнікаў. А гэта само па сабе значыць, што яна мае сваё законнае права на існаванне і развіццё.

Вось так і з творамі Яна Чыквіна і Надзеі Артымовіч: каб зразумець іх ці пранікнуць у іх сэнс, неабходна засяродзіцца, задумацца, зазірнуць у сваю памяць. Іх складаныя асацыяцыі могуць здзіўляць, могуць прыцягваць або нават і выклікаць нязгоду. Пры ўсім гэтым там выразна бачыцца засваенне вопыту польскай паэзіі апошніх дзесяцігоддзяў.

Сярод пісьменнікаў, дзеячоў культуры, усіх актывістаў БГКТ мы бачым прадстаўнікоў розных пакаленняў. Старэйшыя з іх яшчэ заспелі даваенны лад жыцця з усімі яго канфліктамі і складанымі працэсамі, але і прастатой побыту. Яны могуць у нейкай меры і ідэалізаваць старую вёску. Але не таму, што там трэба было да знямогі махаць цэпам, круціць жорны, берагчы кожную пылінку солі і кроплю газы. Селянін, які цяжка запрацаваў кавалак хлеба, забяспечыў сябе так ці сяк на зіму, умеў цаніць і працу, і набытак, і гонар іншых людзей.

Сёння той побыт адыходзіць у нябыт, карэнным чынам трансфармуецца, але лепшыя маральныя нормы, выпрацаваныя ў складана-пераменлівых умовах, выпраменьваюць нейкую асаблівую чалавечнасць, спагадлівасць, якая перадаецца і паэзіі.

Услед за прадстаўнікамі старэйшага пакалення пісьменнікаў — тымі, што вопыт, значэнне і сутнасць пасляваенных пераўтварэнняў заўсёды могуць ацэньваць з улікам і тых далёкіх даваенных рэалій, расце і маладзейшае, пара станаўлення якога і фарміравання ўсяго светабачання прыпадае на пасляваенны час, таксама не пазбаўлены канфліктаў і супярэчнасцей. Але і яны абапіраюцца на вопыт таго асяроддзя, у якім складваліся іх характары, выпрацоўваліся асновы светапогляду, разуменне жыццёвых вартасцей, фарміраваліся лепшыя маральныя нормы. У сваёй творчасці яны больш арганічна і актыўна ўспрымаюць пярэстыя жанрава-стылёвыя формы сучаснай польскай паэзіі. Сярод маладзейшых усё часцей звяртаюцца да чытача Ірына Баравік, Зося Сачко, Юрка Баена, Уладзімір Гайдук — прытым кожны са сваім словам, вобразам, са сваёй думкай. Тут проста ў мяне няма магчымасці пералічыць усіх паэтаў і хоць у нейкай ступені сказаць пра іх асаблівасці.

„Белавежа“ можа ганарыцца значнымі здабыткамі не толькі ў паэзіі, але і ў прозе, у публіцыстыцы, у жанрах нарыса і рэпартажа. Вядома, не хацелася б дзяліць пісьменнікаў на лепшых і горшых, бо кожны ў меру сваіх сіл служыць — прытым бескарысліва — агульнай справе, але першае месца сярод празаікаў заваяваў Сакрат Яновіч, творчасць якога даўно пракладала сабе дарогу і да польскага чытача. Дзеля аб'ектыўнасці можна сказаць, што яго публіцыстыка мае не толькі сваіх прыхільнікаў, але і апанентаў. На жаль з яго апошняй кнігай „Беларусь, Беларусь...“, пра якую я даўно чуў і якой было прысвечана яго інтэрв'ю ў „Trybunie Ludu“, я пакуль што не меў магчымасці пазнаёміцца.

Мне хочацца звярнуць увагу на непаўторна-самабытную навуковую і мастацкую творчасць Мікалая Гайдука. Яго гутаркі аб нашай гісторыі, апавяданні, у якіх удала ўлаўліваецца атмасфера і гістарычны каларыт мінулых эпох, утвараюць адметную з'яву ў духоўным жыцці беларускамоўнай Беласточчыны.

Сёння цяжка было б уявіць сабе „Ніву“ без мастацкіх рэпартажаў і актыўных выступленняў Віктара Рудчыка. Мне думаецца, што ён адзін з тых, хто асабліва моцна спрыяе росту папулярнасці газеты. Хочацца пажадаць яму, каб ён не закідаў і мастацкую прозу. Гэта добра, што празаічная ніва не пустуе, што з'яўляюцца творы і такіх аўтараў, як Васіль Петручук і іншыя, але добра было б, каб не маўчалі і тыя, хто больш ці менш паспяхова падаваў голас свой раней.

Сёняшнія „белавежцы“ ўсіх узростаў — не толькі сведкі, але і актыўныя ўдзельнікі рэвалюцыйных па сваёй сутнасці пераўтварэнняў і на Беласточчыне і ва ўсёй краіне. Яны таксама пільна сочаць за тым, што адбываецца ў Савецкай Беларусі, жывуць і пішуць на стыку дзвюх культур на перакрыжаванні розных традыцый, розных працэсаў, глядзяць на жыццё шырока расплюшчанымі вачыма. А нас з імі зближае агульная мова, гісторыя ды і агульнасць асноўных інтарэсаў на сучасным этапе гістарычнага развіцця. У гэтым я пераканаўся асабіста не раз, у тым ліку і ў чэрвені 1982 г., калі я наведаў Беласточчыну ў сувязі са святкаваннем 100-годдзя з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа. Мяне тады проста ўсхвалявалі сустрэчы з вучнямі і настаўнікамі Гайнаўскага беларускага ліцэя, Курашаўскай школы, выступленні калектываў мастацкай самадзейнасці. Добра запомніліся беларускія, польскія і рускія песні вучняў у Гайнаўцы і незабыўны народны хор у Курашаве пад Гайнаўкай.

Пасля сустрэчы з вучнямі і настаўнікамі ліцэя, а таксама з актывам аддзела БГКТ, пасля знаёмства з Курашавам і суседняй Белавежай я адчуў, што Гайнаўка з яе такім самабытным беларускім асяроддзем паступова ператвараецца ў буйнейшы цэнтр беларускай культуры на Беласточчыне. А калі даведаўся я пра будаўніцтва музея, дык гэта маё перакананне значна ўзмацнілася.

Сёння, падаючы свой голас праз мяжу, я хацеў бы павіншаваць увесь актыў БГКТ, усіх „белавежцаў“ са здзяйсненнямі і набыткамі і пажадаць надалей такой жа энергіі, такой жа самаахвярнасці і яшчэ большага плёну на клапатліва дагледжанай ніве роднай культуры.

Уладзімір Казбярук, Мінск.

ПРАЙШЛО 1000 ГАДОЎ

ПРАЦЯГВАЕМ ГУТАРКУ З А. РЫГОРАМ САСНОЙ НАСТАЯЦЕЛЕМ РЫБАЛАЎСКАГА ПРЫХОДА

ПАДЗЕННЕ УНІІ

Пасля 1795 года (трэці разбор Польскай дзяржавы) тэрыторыя Беласточчыны знайшлася на кортка пад Прусіяй. Прускія ўлады не дазвалялі на якую-небудзь сувязь праваслаўных нашай зямлі з бліжэйшым архімандрытам у Слуцку (Расійская дзяржава).

Сітуацыя змянілася пасля 1807 года (дагавор у Тыльзыце). Беластоцкая акруга была далучана да Расіі, а праваслаўныя знайшлі апеку Мінскай епархіі. Мінская епархія аб'ядноўвала тады губерні: Мінскую, Гродзенскую, Курляндскую і Беластоцкую акругу. Так было да 1840 г., калі была арганізавана праваслаўная Літоўская епархія з сядзібай у Вільні.

Ужо ў 20-тых гадах XIX стагоддзя сярод уніятаў заўважаецца імкненне, каб спалучыцца з праваслаўем. Вялікую ролю ў гэтай справе адыграла дзейнасць Іосіфа Сямашкі. У 1829 г. — ён епіскап беларускі (мсціслаўскі), у 1833 годзе — епіскап літоўскі. Ён распрацаваў і ажыццявіў шэраг мерапрыемстваў па аб'яднанні уніяцкай царквы з праваслаўнай. Афіцыйна гэтае аб'яднанне было зацверджана ў 1839 г. Польскім цакроўным саборам. Сітуацыя праваслаўя пачала паляпшацца. І. Сямашка становіцца літоўскім (беларускім) мітрапалітам. Праваслаўная царква пачынае нанава арганізавацца. У цэрквы вяртаюцца іканастасы, царкоўная праваслаўная ўтвар і літургічнае адзенне.

Беласточчына апынулася ў граніцах Літоўскай епархіі. Адміністрацыйна належала да Гродзенскай губерні, падзеленай на дзевяць уездаў: Кобрынскі — 64 прыходы, Слонімскі — 50, Брэсцкі — 65, Пружанскі — 27, Бельскі — 36, Гродзенскі — 22, Ваўкавыскі — 33, Беластоцкі — 11 і Сакольскі — 9. Агулам у губерні было 29 дэканатаў, 317 прыходаў і 5 манастыроў (Гродна — 2, Жыровічы, Супрасль і Траканы).

Пачало інтэнсіўна развівацца царкоўнае будаўніцтва і царкоўная дзейнасць. У выніку была утворана самастойная Гродзенска-Брэсцкая епархія, а ў 1907 годзе ў яе рамках Беластоцкі вікарыят з сядзібай у Супраслі.

У 1875—1915 гадах размяшчэнне прыходаў праваслаўнай царквы на тэрыторыі цяперашняй Беласточчыны прадстаўлялася наступным чынам. Беластоцкі дэканат — 14 прыходаў: Беласток — св. Аляксандра, св. Мікалая, Гарадок, Дайліды, Заблудаў, Каралёвы Мост, Кнышын, Нававоля, Патока, Старасельцы, Сураж, Тапілец, Фасты, Харошча; Бельскі — 16 прыхо-

(Працяг на стар. 7)

АБНАДЗЕЙВАЮЧАЯ СУСТРЭЧА

(Працяг са стар. 1)

баваўнянай прамысловасці „Фасты".

Затым госці паехалі ў Бельск. Яны пажадалі пабачыць найперш Агульнаадукацыйны ліцэй з беларускай мовай навучання імя Бранiслава Тарашкевіча. У гэтай паездцы гасцям з Беларусі спадарожнічалі таксама І сакратар ВК ПАРП у Беластоку **Уладзімір Каладзеюк** і ваявода беластоцкі **Мар'ян Гала.**

Ля дзвярэй сваёй школы паважаных гасцей вучні прывіталі кветкамі. З прывітальным словам выступіла Эльжбета Томчук, вучаніца ІІ б класа.

Дырэктар ліцэя Аляксей Карпюк паказаў гасцям усё сваё і вучнёўскае „каралеўства". Некалькі хвілін даўжэй спыніліся яны ў гістарычным кабінеце, дзе наладжана пастаянная выстаўка па навейшай гісторыі Бельскай зямлі. Шмат месца займае тут КПЗБ і трагічны лёс Браніслава Тарашкевіча — выдатнага беларуса, імем якога ганарацца бельскія ліцэісты.

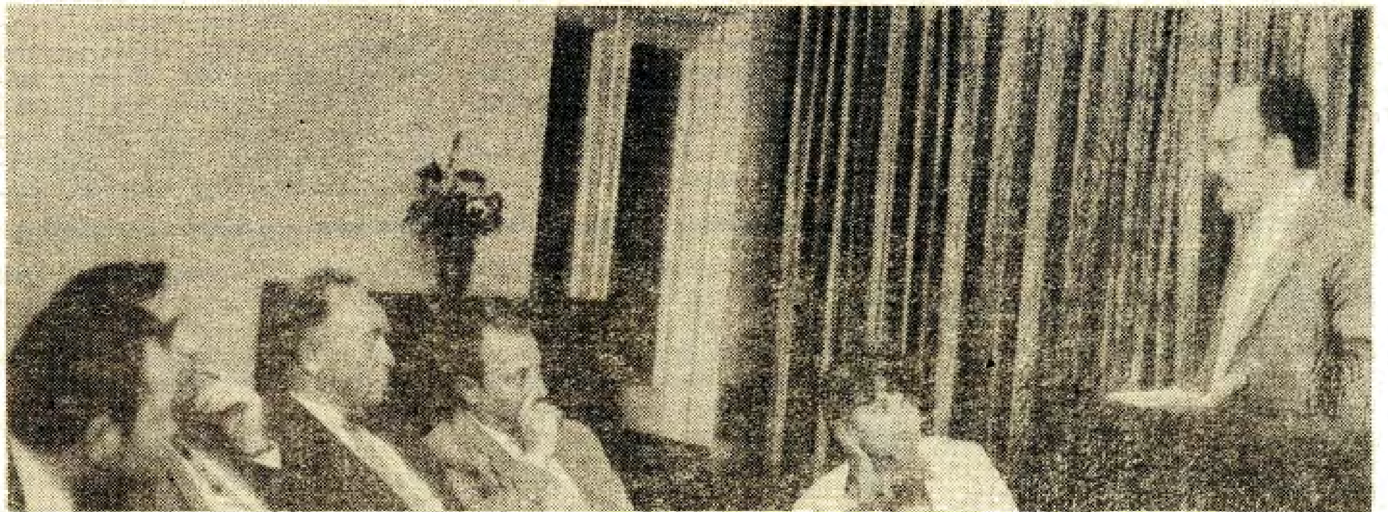

Дырэктар ліцэя А. Карпюк у размове з У. А. Заломаем.

Затым у кабінеце беларускай мовы дырэктар А. Карпюк пазнаёміў прысутных з гісторыяй школы, расказаў аб яе дасягненнях і патрэбах.

Госці, у прыватнасці і сакратар В.А. Пячэннікаў, цікавіліся ўсімі справамі ліцэя з беларускай мовай навучання. Настаўніца беларускай мовы Вера Рышчук, выказала пажаданні, каб была магчымасць атрымаць з Савецкай Беларусі некаторыя падручнікі і дапаможную літаратуру. Госці дакладна запісвалі ўсё сказанае, а на развітанне падарылі бельскаму ліцэю каштоўныя беларускія выданні — альбомы і кніжкі, у тым ліку і пяцітомны „Тлумачальны слоўнік беларускай мовы".

У Бельскім доме культуры сустрэчы з дэлегацыяй чакалі дзеячы БГКТ. Усе хваляваліся. Гэта ж упершыню афіцыйная дэлегацыя БССР пажадала сустрэцца з прадстаўнікамі Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Слова ўзяў доктар Янка Зенюк. Гаварыў ён аб беларусах у Польшчы, аб дзейнасці БГКТ, аб мастацкім самадзейным руху і аб многіх іншых справах. Яго выступленне папоўнілі К. Майсеня, В. Швед, В. Рудчык, У. Юзвюк, В. Луба, М. Хмялеўскі і А. Карпюк. Канстанцін Майсеня расказаў аб пабудове музея ў Гайнаўцы і выказаў прасьбу, каб неяк уладкаваць праўна-адміністрацыйныя магчымасці для пераводу рублёў ад грамадзян СССР у музейны

Дэлегацыя БССР: В. А. Пячэннікаў (побач жанчыны перакладчыцы), В Ф. Кебіч, А. М. Грахоўскі і У. А. Заломай — у час сустрэчы з дзеячамі БГКТ Слова мае д-р Янка Зенюк — намеснік старшыні Прэзідыума БГКТ.

ДЗЕЦІ З КАРАКУЛІНА

Завяршаецца сёння нашае вандраванне следам дзяцей, якія з піянерскага лагера ў Друскеніках трапілі аж на бераг прыуральскай, шырокаводнай ракі Кама. І так яно расцягнулася амаль на паўтара года. Праўда, вялося яно са шматлікімі перапынкамі, цалкам незалежнымі ад волі і ахвоты аўтара гэтага цыкла гістарычных нарысаў. Праўдай ёсць таксама і тое, што яшчэ далёка не пра ўсё ўдалося мне расказаць. У дзіцячых дамах у Каракуліне і ва Уфе знаходзілася звыш 200 дзяцей з Беластока і надбеластоцкіх мясцовасцей. Адшукаў я 14 сярод іх і на гэтым спыніў свае пошукі. Успаміны, якія яны мне даверылі, запісаны ў мяне на 12-ці магнітафонных касетах. І толькі ў адным выпадку магу я заявіць, што поўнасцю перадаў я чытачам „Нівы" тое, што сам пачуў і запісаў. Адноўцца гэта да ўспамінаў **Генрыка Букерта.** З усіх іншых змог я і паспеў зачарпнуць ледзь па невялікай жменьцы ўсяго таго, што давалося ім перажыць.

Сёння рашыў я расказаць пра вяртанне на радзіму часткі выхаванкаў дзіцячага спецыяльнага дома ў Каракуліне. Вяртанне гэтае наладзіла кіраўніцтва Саюза польскіх патрыётаў у СССР. І таму мела яно вельмі ўрачысты характар. Гэта адзначаецца ва ўсіх успамінах.

ВЯРТАННЕ

Права на вяртанне атрымалі тыя дзеці, якія змаглі адшукаць сваіх бацькоў у Польшчы або бацькі іх адшукалі. Назбіралася разам нямнога больш за 40 асоб.

Вось што расказала мне, для прыкладу, Ірына Ханеўская, па мужу Томчык, якая ў 1945 годзе была ўжо 16-гадовай дзяўчынкай.

— Многа пісьмаў выслала я на адрас сваіх бацькоў і знаёмых у Беластоку. На жаль без ніякага водгуку. Ранній вясной 1945 года перавялі нас з Уфы ў Каракуліна. Дзеці ўжо ведалі, што нядоўга засталося ім жыць ля ракі Камы. Вядома, гэтыя нашыя сябры і сяброўкі, аб якіх дапаміналіся бацькі або сваякі, вельмі цешыліся ўжо загадзя. Я сумавала. Ніхто да мяне не напісаў. Значыць, мае найбліжэйшыя загінулі ў вайну. Так я думала. Цяжка было, аднак, прымірыцца з гэтай думкай.

Над Камай расквітнела ўжо майская вясна. Першая пасляваенная, радасная вясна, хаця яшчэ і галодная. І тады Ірку Ханеўскую выклікаў у свой кабінет дырэктар Самуіл Маркавіч Пеўзнер.

— Ну, Ірачка, віншую цябе! — адазваўся ўрачыста і радасна. — Ёсць ліст і табе!

Ліст быў ад брата Чэслава, які ў гэты час служыў у Войску Польскім. Ліст кароценькі, ледзь некалькі слоў, якія нічога не гаварылі аб лёсе іншых членаў іх сям'і.

— Пастараюся, каб ты паехала разам з намі, — суцяшаў дзяўчыну добры і спагадлівы дырэктар. І сапраўды, ён пастараўся.

фонд і аб дапамозе з боку беларускіх музейнікаў, знатакоў справы, у падборцы экспанатаў і падрыхтоўцы музейных выставак В. Швед сканцэнтраваўся галоўным чынам на выдавецкіх цяжкасцях, з якімі сустракаюцца беларускамоўныя пісьменнікі, пражываючыя ў Польшчы. Сакратар В. А. Пячэннікаў тут жа ў адказ заявіў, што зараз існуе магчымасць, каб штогадова адзін літаратурны дадатак да часопіса „Маладосць“ прысвяціць аўтарам-„белавежцам“.

І зноў абмежаваны час не дазволіў на паглыблёную, творчую узаемную гутарку. Дырэктар Бельскага дома культуры Сяргей Лукашук чакаў ужо з падрыхтаванай мастацкай часткай. Канцэрт прайшоў на славу. Гасцям з Беларусі найбольш спадабаліся дзеці з калектыву „Жучкі“. Столькі ў іх паводзінах было бадзёрасці і сапраўднай дзіцячай радасці!

Наступны дзень, 2 чэрвеня, госці з БССР правялі ў Белавежы, а вяртаючыся ў Беласток, на некалькі хвілін спыніліся і ў Гайнаўцы. Па пажаданню сакратара В. А. Пячэннікава быў тут даручаны яму кароткі пералік спраў і праблем з галіны грамадска-культурнай актыўнасці, патрабуючых хуткага вырашэння, каб БГКТ адчула благатворны ўплыў на сваю грамадскую дзейнасць у беларускім асяроддзі з боку партыйных органаў і ўрада БССР.

Праяўленае зацікаўленне жыццём беларусаў у Польшчы трэба, пакуль што, лічыць першай ластаўкай, за якой паляцяць іншыя птушкі, а дзяржаўная мяжа для ўзаемасувязяў беларусаў не будзе такой цвёрдай перашкодай. Толькі тады сапраўды будзем мы жыць па-братэрску, як у адной вялікай беларускай сям'і, у якой горда гучыць родная мова. І выключна на гэтай мове вялася размова ў час сустрэч у Бельску, аднолькава што ў ліцэі, што ў БДК. Адным словам, была гэта абнадзейваючая сустрэча.

Віктар Рудчык
Фота аўтара

СУХОТЫ НАДАЛЕЙ ГРОЗНЫЯ

Нягледзячы на вялікія дасягненні апошняга стагоддзя ў змаганні з інфекцыйнымі захворваннямі, сухоты ў нашай краіне надалей з'яўляюцца грознай сацыяльнай хваробай.

У 1982 годзе ў Польшчы было зарэгістравана 50.668 чалавек з дзейнымі, заражаючымі сухотамі. Упершыню захварэўшых на сухоты было 23.685 чалавек, а памерла 2390. У 1987 годзе на Беласточчыне было выкрыта 784 выпадкі дзейных сухотаў, у тым ліку 125 чалавек, якія выдзялялі туберкулёзныя палачкі. Каб выкрыць гэта, зроблена 131668 радыёлагічных здымкаў лёгкіх і 5424 чалавек было накіравана на кантрольныя агляды. Адзін хворы на сухоты на працягу аднаго года заражае ў сярэднім не менш чым 7 чалавек.

Як сказаў нядаўна на прэс-канферэнцыі намеснік старшыні Акруговага праўлення Грамадскага камітэта змаганняў з сухотамі і хваробамі лёгкіх у Беластоку — дацэнт Эдмунд Коваль, апрача радыёлагічных здымкаў лёгкіх, дапамагаюць выкрываць гэтую хваробу спецыяльныя тэсты. А вось яны:

1) ці не кашляеш ты больш як 4 тыдні?

2) ці маеш болі ў груднной клетцы?

3) ці адплёўваеш крывёю?

4) ці маеш сутычнасць з хворым на сухоты?

Адказ на гэтыя пытанні дае магчымасць арыенціроўкі, на каго трэба звярнуць асаблівую ўвагу, тым больш, што гэтыя адказы прыгодныя таксама ў выкрыванні рака.

Сухоты цяпер цалкавіта вылечальныя. А паміраюць на сухоты пераважна тыя, хто абыякава адносіцца да сваёй хваробы, не выконвае лекарскіх загадаў. Да гэтай групы самазнішчальнікаў належаць алкаголікі.

Хвароба выклікаецца мікрабактэрыямі туберкулёзу. Спрыяюць яе паўставанню дрэнныя бытавыя ўмовы, недастатковае харчаванне, цёмныя і вільготныя памяшканні, недахоп бялкоў і вітамінаў, цяжкія асабістыя перажыванні, доўгае прыманне некаторых лекаў, табачны дым і нячыстае паветра.

На шчасце, беспаваротна мінулі тыя часы, калі сухоты былі невылячальныя, калі не было адпаведных лекаў. Над стварэннем гэтых лякарстваў настойліва працавалі вучоныя. І ўрэшце ў 1944 годзе ў ЗША мікрабіёлаг Зелман Абрахам Ваксман адкрыў стрэптаміцын. Гэта было першае лякарства, якое забівала бакцылы сухотаў у жывым арганізме. Затым хутка паявіліся новыя лекі, яшчэ больш дасканалыя і дзейсныя.

Цяпер сухоты не пагражаюць жыццю, калі дакладна выконваць усе лекарскія прадпісанні. Цяпер хапае і на Беласточчыне супрацьсухотных лячэбніц і спецыялістаў. Найважнейшае, каб людзі намагаліся сачыць за сваім здароўем, каб хадзілі на перыядычна-выкрывальныя радыёлагічныя даследаванні груднной клеткі, а калі хто хворы, дык каб гэтага не саромеўся, не скрываў хваробы, а настойліва яе лячыў.

У 1959 годзе Сейм ПНР прыняў закон аб барацьбе з сухотамі. Гарантуе ён бясплатнае ўсебаковае лячэнне. На перыяд лячэння пацыент і яго сям'я мае запэўнены быт і можа атрымаць грашовую дапамогу. Закон прадбачвае і іншыя палёгкі. Адначасова гэты закон накладвае і абавязкі, між іншым, прымусовае лячэнне дзяцей і непаўналетніх у закрытых супрацьсухотных лячэбніцах.

А пастанова ад 5 студзеня 1959 года абавязвае ветэрынарныя службы да ліквідацыі буйнай рагатай жывёлы, хворай на сухоты.

Уводзяцца цяпер новыя формы прафілактыкі і тэрапіі. Важную ролю адыгрывае пашырэнне ведаў аб сухотах і аб гігіене штодзённага жыцця.

Справа ў тым, што сухоты з'яўляюцца хваробай вельмі заразнай, і трэба рабіць усё, каб як найбольш завузіць абсяг яе ўздзеяння.

Міхась Хмялеўскі

(Працяг са стар. 6)

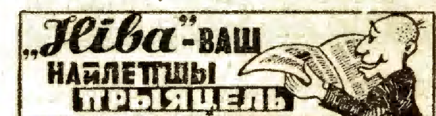
ПРАЙШЛО 1000 ГАДОЎ

даў: Бельск — Васкрэсенскі, Міхайлаўскі, Нараджэння Багародзіцы, св. Тройцы, Бранск, Грыневічы, Клейнікі, Ласінка, Малешы, Нараў, Пасынкі, Падбелле, Пухлы, Райск, Рыбалы, Трасцянка; Кляшчэлеўскі — 10 прыходаў: Вулька-Выганоўская, Дубічы-Царкоўныя, Кляшчэлі, Косная, Курашава, Новаберазова, Орля, Старакорнін, Шчыты, Чыжы; Драгічынскі — 11 прыходаў: Андрыянкі, Боцькі, Гродзіск, Драгічын, Жэрчыцы (Дзятковіцы), Журобіцы, Мельнік, Наройкі, Сямяцічы, Чорна-Царкоўная, Цехановец; Сакольскі — 10 прыходаў: Васількаў, Востраў-Паўночны, Красныстак (Ружаныстак) — манастыр, Кузніца, Новы Двор, Саколка, Самагруд, Сідэрка, Шудзялава Юраўляны; Вялікабераставіцкі (часткова): Крынкі, Мастаўляны; Ваўкавыскі (часткова): Ляўкова Старое, Юшкаў Груд, Ялоўка; Шарашоўскі (часткова): Белавежа, Дубіны, Нараўка; Высокалітоўскі — (часткова): Вярсток, Зубачы, Мілейчыцы, Рагачы, Сасіны, Такары, Талятычы.

Першая сусветная вайна разбурыла жыццё насельніцтва нашай зямлі. Людзі масава павыязджалі ў Расію — „у бежанства“. Мясцовасці і зямля апусцелі. У цэрквах нямецкі акупант парабіў стайні і іншыя падобныя парадкі.

На пераломе 20-ых гадоў і пазней пачынаюць вяртацца людзі на свае папялішчы. Але тут знаходзяць ужо іншыя дзяржаўныя і палітычныя ўмовы, якія вымушаны будуць браць пад увагу, адраджаючы сваё нацыянальнае і рэлігійнае жыццё.

(вв)

— А каб вы ведалі, як нас тады ў Маскве сустракалі, — адзначае ў сваіх успамінах Данута Шумінская, па мужу Рашкевіч. — На вакзале — аркестр, сардэчныя прамовы, а перад вакзалам запрасілі нас у шыкарныя таксоўкі-лімузіны і гайда знаёміцца са сталіцай Краіны Саветаў. Пасля пасадзілі нас на параход і павезлі па рэчцы Маскве. На параходным вакзале ў Хімках нейкі фатограф зрабіў нам памятны здымак.

— А гэты абед у рэстаране, а пасля прыём у Славянскім Камітэце — ты памятаеш?! — звярнулася Ірына Томчык да сваёй сяброўкі.

— Зразумела! — таксама ўсклікнула Данута Рашкевіч. — Такога чагосьці не забыць да канца жыцця! Быў гэта сапраўдны дыпламатычны, незвычайна багаты прыём. Шынка, розныя каўбасы, масла, усялякая рыба, нават чырвоная ікра... І ўсё на сталах, без ніякага абмежавання. Бяры і еш удосталь... Памятаю, што быў сярод нас там **Зыгмунт Мадзялеўскі,** намеснік міністра замежных спраў Польшчы. Адна наша сяброўка, — прадаўжала Данута Рашкевіч, — заспявала песню — *„Варшава, ты мая Варшава“*. Зыгмунт Мадзялеўскі падыйшоў да яе, спантанна ўхапіў у абдымкі, прыціснуў да грудзей і кажа:

— Дзякую, сто разоў дзякую табе, дзяўчо маё ты каханае, за гэтую песню, за прыгожую песню! Усхвалявала ты мяне да слёз!

І ён выхапіў з кішэні-бутанеркі снежнабелую хусцінку ды падаў нашай спявачцы.

— Не маю пры сабе нічога каштоўнага, дык вазьмі на памяць хаця б гэтую хусцінку...

У Беласток прыехалі яны 1 чэрвеня 1945 года. Тут таксама наладзілі ім вельмі сардэчнае і ўрачыстае прывітанне. Быў аркестр і гарцэры ў парадным зборышчы. Дзеці клікалі бацькоў і бацькі шукалі сваіх дзяцей.

Толькі за Іркай Томчык ніхто не прыходзіў. Дырэктар Самуіл Пеўзнер, які спадарожнічаў ім аж у Беласток, суцяшаў яе як умеў і мог.

— Не хвалюйся, хтосьці зараз прыйдзе! То ж пісалі табе...

І сапраўды, Ірку адшукала нейкая жанчына, якой яна не ведала. Стаялі яны абедзве і прыглядаліся адна другой.

— Што, не пазнаеш мяне? — адазвалася гэтая жанчына, а Ірка натужліва мацавалася са сваёй памяццю. *„А можа гэта мая мама, толькі я забылася, як яна выглядае?“*

— Я твая цёця, Галена Заянчкоўская, — урэшце-рэшт паінфармавала гэтая жанчына. — Ты ўжо, бачу, дужая дзяўчынка, дык сама сабе дасі рады, бо тваёй мамы... няма... Яе бомба...

Свет закружыўся ў вачах Іркі. Не ведала яна і не чула ўжо болей нічога. Толькі пазней Ірка поўнасцю асэнсавала сваю сірочую трагедыю. Яшчэ ў чэрвені 1941 года, у час бамбардзіроўкі Беластока, фашысцкая бомба трапіла проста ў агародчык яе бацькоў. Маці якраз знаходзілася дома. І засталася яна пад разваліінамі роднай хаты...

Пасля трохгадовага ўдавенства бацька знайшоў сабе другую жонку ў Саколцы, брата прызвалі ў войска...

— Так я сама і прабівалася праз жыццё, пакуль, зразумела, не знайшла сабе спадарожніка, — добрага і каханага чалавека, — закончыла свой расказ Ірына Томчык-Ханеўская.

Лёс іншых даўнейшых каракулінцаў, вядома, склаўся па-рознаму. Ніхто з іх аднак, у пасляваенны час не аднатаваў у сваім жыцці нейкай вялікай трагедыі, усе яны стараліся на сваіх жыццёвых палетках працаваць шчыра і ахвярна, дзеля дабра ўласных сем'яў і сваёй дзяржавы.

Жадаю ім добрага здароўя і многа радасці на ўсё далейшае іхняе жыццё ды прашу прабачэння, што аб многіх здарэннях пісаў я або замала або і зусім не ўспамінаў. І за памылкі таксама — прабачце! Працягу болей не будзе.

Віктар Рудчык

НІНА АМЕЛЬЯНЮК

ГУТАРКІ АБ МОВЕ

(15)

II. ХАРАКТАРЫСТЫКА БЕЛАРУСКАЙ НАРОДНАЙ МОВЫ.

4. Паўднёва-заходні дыялект беларускай мовы — працяг.

На тэрыторыі паўднёва-заходняга дыялекту беларускай мовы выдзяляюцца тры групы гаворак: мазырская, паўднёвая і заходняя. [1])

Мазырская група гаворак выступае на тэрыторыі ўсходняй часткі паўднёва-заходняга дыялекту. Ёй уласцівы наступныя моўныя рысы: 1. вымаўленне *у* на месцы *ы* пасля губных зычных: *путаць* (пытаць), *кабула* (кабыла), *бук* (бык), *бабу* (бабы); *му* (мы), *ву* (вы); 2. вымаўленне ненаціскнога *е* ў канчатку давальнага склону множнага ліку назоўнікаў з мяккай асновай: *вішнем*, а таксама 3-й асобы множнага ліку дзеясловаў II спражэння: *ходзець*, *ходет*; 3. вымаўленне ненаціскнога *ё* ў канчатку 1-й асобы множнага ліку дзеясловаў I спражэння: *мелём*, *калём*; *мелёмо*, *колёмо*; 4. форма творчага склону множнага ліку з канчаткам *-ам* назоўнікаў ніякага роду, якая абазначае маладых істот: *цялям*; 5. націскны канчатак у назоўным склоне адзіночнага ліку прыметнікаў ніякага роду тыпу *маладэ*; 6. слова *столя* (столь).

Паўднёвая група ўключае тэрыторыю брэсцка-пінскіх гаворак і прылягаючыя з поўначы і ўсходу ўскраіны паўднёва-заходняга дыялекту. Уласцівы ёй наступныя моўныя рысы: 1. оканне: *вода, горад, голова*; 2. вымаўленне *е* адпаведна *я* ў паслянаціскных закрытых складах: *заец, памець*; 3. вымаўленне *у* адпаведна *ы* ў дзеяслоўных формах: *буў, була*; 4. прыстаўное *в* у займенніках 3-й асобы: *вон, вона, воно, воны*; 5. цвёрдасць зваротнай часціцы дзеясловаў: *баюса, смяюса*; 6 двухскладовы канчатак творнага склону з націскным *е* назоўнікаў і займеннікаў адзіночнага ліку жаночага роду: *зямлею, мяжэю, душэю; маею, тваею, сваею*; 7. форма назоўнага склону множнага ліку назоўнікаў жаночага роду з канцавым націскам: *дзяўкі, хусткі*; 8. сцягнутая форма роднага склону адзіночнага ліку прыналежных займеннікаў мужчынскага і ніякага роду: *маго, тваго, сваго*; 9. форма 3-й асобы ад дзеяслова быць: *е*; 10. наяўнасць сінтэтычных форм будучага складанага часу з дапаможным дзеясловам — *іму: рабіцьму, рабіцьмеш, рабіцьме*; 11. наяўнасць адносных прыметнікаў з суфіксам *-яч-*: *свінячы, кароўячы*; 12. словы: *сашнік* (назва лемеша ў плузе), *пожня* (агульная назва зжатага поля).

Заходняя група гаворак выступае на захадзе паўднёва-заходняга дыялекту. Уласцівы ёй наступныя моўныя рысы: 1. наяўнасць прыстаўнога *г*: *гуліця, гаруць*; 2. форма інфінітыва з суфіксам *-ці (-ты)* пасля галоснага асновы: *браці (браты), рабіці (робыты)*; 3. канцавы націск у форме прошлага часу адзіночнага ліку жаночага роду дзеяслова: *памярла, умярла*; 4. канцавы націск у прыслоўях: *халодно, весяло*; 5. назвы зжатага поля з суфіксам *-іск-*: *ячменіска, ячніска, аўсяніска, оўсіска*; 6. назвы сцяблоў і лісця бульбы, агуркоў і гарбузоў з суфіксамі: *-ен + ь е, ян + ь е*: *картафлянне, гурковенне, гарбузенне, гарбузавенне*; 7. наяўнасць словаўтваральных варыянтаў: *уж, ужойка, ужык* (назва прывязкі ў цэпе); *кулька* (ручка касы); *наперстак* (кальцо, якім замацоўваюць касу на касавільне): *нагавіцы, ганавіцы* (назва верхніх мужчынскіх штаноў); *шуляк* (каршул): назвы частак студні з жураўлём: *ключ, ключка, клюка* (вочап), *коварат, калаварот, коварацень ковадыр, каловер* (вага).

На паўночнай частцы тэрыторыі заходняй групы гаворак выдзяляецца паўночная падгрупа з наступнымі моўнымі рысамі: 1. *ё* пасля мяккіх зычных у канцавым адкрытым складзе: *каменнё, веццё*; 2. творны склон лічэбніка два: *двама*; 3. вымаўленне *е* ў слове сверан: *сверан*: 4. вымаўленне *ш* у слове парсюк: *паршук*; 5. формы меснага склону адзіночнага ліку з канчаткам *-э* назоўнікаў жаночага роду на *-а* з асновай на шыпячы: *на мяжэ, на шашэ*, а таксама неадушаўлёных назоўнікаў мужчынскага роду з мяккай асновай: *на пне*; 6. форма назоўнага склону множнага ліку з націскным канчаткам *-е* назоўнікаў жаночага роду: *дзяўке, хустке*; 7. назва сцяблоў і лісця агуркоў з суфіксам *-іна*: *гурковіна*; 8. словы: *мянта, мянця, мента, менця* (назва прылады, якой вострацъ касу; *жэртка* (назва прадмета, якім умацоўваюць снапы або сена на возе).

[1]) глядзі: Лінгвістычная геаграфія і групоўка беларускіх гаворак пад рэд. Р. І. Аванесава, Мінск 1968, с. 191—194.

СЭРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Сэрцайка! Ты ў 21 нумары „Нівы“ ад 22 мая г.г. пісала, што надта цешыся з поспехаў Сярожы, якому ўдалося пазбыцца клапатлівай сітуацыі дзякуючы яго бацькам. Напэўна ты прыпамінаеш сабе гэтую справу. Сярожа жыў з жанчынай, у якой было двое дзяцей (не Сярожыных), яны кахалі адзін другога, але Сярожавы бацькі надта перажывалі гэта ўсё, а да ўсяго таго дзяўчына была старэйшая. І бацькі яго знайшлі спосаб на гэтае каханне: проста перавялі Сярожу ў сталіцу, дзе падабралі яму добрую работу, і вось Сярожа знайшоў там сабе іншую дзяўчыну і цяпер шчаслівы.

І ў мяне, хачу сказаць, была падобная сітуацыя. Калі я быў на чацвертым курсе вышэйшай школы, у мяне была сімпатычная сяброўка, з якой мы, можна сказаць, „хадзілі“. Здарылася так, што гэта дзяўчына зацяжарыла. Была яна маладая і прыгожая, але з даволі беднай, сярэдняй сям'і, і мае бацькі, якія знаходзіліся на высокіх пасадах, на гэты шлюб не згадзіліся. Адгаворвалі мяне як маглі, пакуль, нарэшце, дзяўчыну гэту не збрыдзілі мне. Дзяўчына гэта дзіця ўсё ж нарадзіла. Быў гэта цудненькі хлопчык, але я да яго не адчуваў ніякага цяпла. Мае бацькі вырашылі, што найлепш будзе, калі мы дакажам, што гэта дзіця зусім не маё. Усюды хадзілі, ездзілі, нешта афармлялі, у мяне бралі кроў і ў выніку сапраўды выглядала так, што дзіця магло быць не маё. Але ж хлопчык на мяне быў падобны!

І тады мае бацькі вырашылі зусім пераехаць з Беластока. Я ў даны момант таксама жыву і працую ў Варшаве, там жа жывуць і мае бацькі, у якіх я — адзіны сын. Я знайшоў сабе цудоўную жонку, з якой, праўда, мы не маем дзяцей. Ну, жывем мы яшчэ нядоўга, усяго пару гадоў, мо й дзеці яшчэ будуць, але той успамін не дае мне спакою, асабліва ўначы. Дзяўчыну то я перастаў кахаць, але што вінавата тое дзіця? І цяпер я часамі задумваюся, ці заўсёды бацькі робяць слушна, калі ўсякім коштам імкнуцца запэўніць шчасце сваім дзецям?...

Андрэй

Андрэй! Кожны бацька — дзіцяці не вораг. І твае бацькі хацелі б стварыць табе рай на зямлі. Але не падумалі яны аб тым, што нельга быць шчаслівым за кошт чужога няшчасця. Навошта ім тое багацце, калі яны і так ужо, як вынікае з усяго, людзі не толькі на пасадах, але і багатыя! Не кожны ж так лёгка паменяе сабе месца жыхарства і пераедзе ў іншы горад назаўсёды, атрымае новую кватэру, знойдзе новую працу і г.д. А ты таксама аказаўся слабенькі. Бо калі б сапраўды моцна кахаў сваю дзяўчыну, то выстаяў бы перад усімі бацькоўскімі атакамі, тым больш, што паціху верыш у тое, што яе дзіцё — гэта тваё дзіцё. Зрэшты, і пішаш няўпэўнена: хадзілі ці не хадзілі, кахаліся ці не кахаліся. Яснае адно: спалі разам. А цяпер вось гэтыя сумненні, нявера і роспач. Такі канец бывае ў кожнай добрай справы, калі хто ёю злоўжывае.

Сэрцайка

ВЕР-НЕ-ВЕР

Дарагі Астроне! Усе мае сны ты добра адгадаў. А цяпер сніцца, што бачу перад сабою поле, абсеянае пшаніцай. Збожжа яшчэ зеленаватае, але каласы вялікія і поўныя. За гэтым палеткам пшаніцы на цёмнасінім небе вялікі месяц у поўні. Гляджу на гэты краявід і мне так добра. Астроне, што абазначае пшаніца і месяц?

Другі сон. Я ў сваім доме. У пэўным моманце чую страшэнны гук. Выбягаю з пакоя і бачу, што палавіна дома правалілася пад зямлю, толькі астаўся той пакой, у якім быў я. Кругом шэра, на небе шэрыя хмары і вее восеньскім холадам. Аж бачу маці і бацьку Прыношу ім крэслы, каб селі. Яны ўжо не жывуць. Прыходзіць да нас сусед і кажа, што мая сітуацыя не найгоршая, бо пакой ўсё ж астаўся і маю дах над галавою. І на гэтым я прачнуўся. Што абазначае ўва сне, калі хата разваліцца?

Андрэй

Андрэй! Першы твой сон абазначае поспехі ў каханні. Якраз месяц гаворыць за тое, што ты закахаешся, а пшаніца ж, ды яшчэ зялёненькая, з каласамі вялікімі і поўнымі, абазначае, што будзе яно паспяховае.

Другі ж твой сон прадвяшчае, на жаль, нейкія клопаты, але ж з іх ты выйдзеш таксама пераможцам, бо пакой, у якім знаходзіўся ты, застаўся, не разваліўся, хаця кругом было шэра і веяла восеньскім холадам. Бацька і маці, калі яны ўжо нябожчыкі, а прыйшлі да цябе ў сне, як жывыя, абазначаюць спакой для цябе.

Астрон

ГРУБІЯН

У панядзелак 6 чэрвеня а гадзіне 10.30 у Коматаўцы прывезлі хлеб з гарадоцкага ГСу. А прывозіў яго Юзэф Радаль, які захоўваўся бескультурна. кідаўся вульгарнымі словамі. Было гэта каля крамы. Калі я там зайшла, то Ю. Р. спытаў мяне, ці зараз прыдзе прадаўшчыца. Я адказала, што не ведаю. Тады Ю. Р. адразу стаў лаяцца на мяне і кідаць такія словы, што паўтарыць нельга. Скуль выпусцілі такога чалавека? А можа ён з дзікага заходу, дзе ніколі не чуў акуратных слоў?

Люба Мікуць,
Коматаўцы

„ЛАСТАЎЧЫНЫ ГНЁЗДЫ“

На тры крутыя яйкі трэба ўзяць 3 скрылёчкі капчонай сырой шынкі, 3 скрылёчкі сырой цяляціны, 5 дэкаў тлушчу, 1-2 лыжкі смятаны, 1 лыжку мукі, валашчыну, 1 цыбулю, пару лыжак булёну ці гарачай вады, перац, соль, зяляніну пятрушкі.

Кавалкі шынкі крыху разбіць да такой велічыні, каб можна было загарнуць у яе яйка. Тое самае зрабіць і з цяляцінай, пасаліць яе і пасыпаць перцам. Абабраныя яйкі загарнуць найперш у кавалкі шынкі, а пасля ў цяляціну і абвязаць ніткай. Так загорнутыя яйкі памачаць у муку і падсмажыць на гарачым тлушчы. Пасля гэтага палажыць іх у каструльку, дадаць нарэзаную гародніну, даліць булёну ці кіпетню і тушыць пад крышкай, пакуль мяса не стане мяккае. У канцы тушэння дадаць смятану.

Перад падачай на стол трэба кожнае загорнутае яйка (зняўшы ніткі) перарэзаць напалавіну і палажыць на талерку жаўтком уверх. Яйкі аблажыць вараным макаронам так, каб напаміналі яны гнёзды. Замест макарону можна падаць бульбяное пюрэ і тушаную моркву. Усё пасыпаць пасечанай зялёнай пятрушкай ці ўкропам і заліць соусам, які атрымаўся падчас тушэння.

МЯСА, ТУШАНАЕ З ГАРОДНІНАЙ

На 1 кг ялавічыны ці свініны трэба ўзяць 1 вялікую цыбулю, 15 дэкаў валашчыны, 4 вялікая бульбіны, паўшклянкі смятаны, 2 шклянкі булёну, 10 дэкаў масла, 10 дэкаў мукі, плоскую лыжачку кмену, перац, лаўровы лісток, соль.

Памытае мяса нарэзваць упоперак валокнаў на невялікія роўныя кавалкі, разбіць іх, памачаць у муку і падсмажыць на растопленым масле. Валашчыну, ачысціўшы і памыўшы, сцерці на гароднінай тарцы. Памытую, абабраную і спаласнутую бульбу нарэзаць косткай. У каструльцы класці пластамі сцертую на тарцы гародніну, бульбу і мяса так, каб зверху апынулася гародніна. Усё заліць булёнам, дадаць прыправы і ўставіць у духоўку, дзе гэтая страва павінна тушыцца, шчыльна прыкрытая, каля 40 мінут.

Пасля гэтага трэба дадаць смятану і яшчэ крыху тушыць. Густую страву падаюць з салатай з памідораў.

Замест сырога мяса для падрыхтоўкі гэтай стравы можна выкарыстоўваць мяса варанае ці смажанае розных гатункаў.

Гаспадыня

ЗОРКА
СТАРОНКА ДЛЯ ДЗЯЦЕЙ

ДЗЕНЬ ДЗІЦЯЦІ Ў РЫБАЛАХ

Той сонечны святочны дзень пачаўся ў Рыбалах спартыўнай размінкай. Трэба было набрацца сіл на ўвесь дзень конкурсаў, гульняў, выступленняў. З самай раніцы спартыўная пляцоўка ля школы запоўнілася дзецьмі. Гулялі ў мяч, бегалі, скакалі. А каля гадзіны 11-ай разнеслася вестка, што прыехалі госці.

Хутка сабраліся ў вясковым доме культуры. Там ужо на сцэне вісеў лозунг „Вітаем гасцей з Сабалева". А госці з Сабалева — гэта вучні адной з падбеластоцкіх школ. У рамках сяброўства і супрацоўніцтва школ, а таксама супольнага ўдзелу ў антыалкагольным конкурсе, дзеці з Сабалева прывезлі ў Рыбалы п'еску аб шкоднасці алкаголю. Конкурс гэты пад лозунгам „Маладосць — цвярозасць" аб'яўлены Ваяводскім грамадскім антыалкагольным камітэтам супольна з Куратарыяй асветы і выхавання для дзяцей пачатковых школ.

Пасля першых слоў прывітання сцэна была аддадзена гасцям і замянілася ў судовую залу, дзе адбыўся працэс над маладым чалавекам, які ў нецвярозасці і хуліганстве падпаліў хату суседа, у выніку чаго згінуў чалавек. Сцэнка выклікала жывую рэакцыю залы: усё было зразумела і ясна.

Затым дзеці з Рыбалаў далі гасцям канцэрт беларускай песні. Сярод удзельнікаў выступіў лаўрэат першай узнагароды Цэнтральнага агляду беларускай песні Адам Жарначук, вучань з Рыбалаў.

Як толькі скончыўся канцэрт, дзецям падалі пачастунак: малочны кактэйль і розныя салодкія прысмакі. Гэта вясковы філіял ГС-аўскага асяродка сучаснай гаспадыні, якім кіруе ў Рыбалах Ніна Нікалаюк, зрабіў дзецям свой падарунак.

Журы конкурсу „Маладосць — цвярозасць".

Прыехаўшыя ў Рыбалы госці з Сабалева — вучні сёмага класа з настаўніцай Эльжбетай Лыжкевіч.

А потым надышоў час конкурсу. Дзеці хуценька выбеглі на школьную спартыўную пляцоўку, падзяліліся на каманды. Спаборнічалі паміж сабой суседнія вёскі — шэсць каманд: Канюкі, Паўлы, Цялушкі, Давідавічы сельскагаспадарчая спулдзельня Рыбалы і вёска Рыбалы.

У камісіі конкурсу — настаўніцы Ніна Харытонюк, Лідзія Кучынская і бібліятэкар з вясковага Дома культуры Ніна Тамашук. Вялі конкурс кіраўнік дома культуры Лідзія Мартынюк, кіраўнік клуба ў Паўлах Лідзія Андрэюк і настаўніца Вера Кандрацюк. Каманды на змену адказвалі на пытанні па тэме шкоднасці алкаголю на малады арганізм і спаборнічалі ў розных спартыўных гульнях. Аб выніках дружын інфармавала табліца.

(Праця́г на стар. 10)

На заканчэнне свята Дзіцяці ў Рыбалах кожны вучань атрымаў па вялізнай порцыі лёду.

Каманда з Давідавіч.

ДЛЯ САМЫХ МАЛЕНЬКІХ

Уладзімір Мацвеенка

ЮЛЬКА І КАШУЛЬКА

Мы з сястрой каля акна
Кормім маннай кашай Юльку...
Есці вучыцца яна:
Лыжку ў рот, дзве
— на кашульку.
Просіць есці наша Юлька:
Накармілі ж мы кашульку.

МАСТАЧКА

Звера я намалявала
І малюнак паказала...
— Гэта зубр? —
Смяецца тата.
— Тузік наш? —
Спытала Ната.
— Мышка? —
Кажа меншы брат. —
Яе хвосцік акурат...
Разгубілася я трошкі:
— Не, я малявала
Кошку...

Ніна Галіноўская

ЛЯСНАЯ КАЗКА

У лесе схавалася казка.
На елцы яна ці сасне.
Напэўна, зялёная маска
Хавае яе ад мяне.
І доўга я казку шукаю —
Нідзе непаседы няма.
Вось зараз вазьму пагукаю —
Адклікнецца, можа, яна.
Стаю я пад гонкай сасною,
Крычу:
— Дзе ты, казка, а-у-у!
Яна паўтарае за мною:
— А-у-у!
— Я насустрач бягу-у!
Імчацца і дрэвы, і травы —
Дзівосны зялёны экспрэс.
Змяшалася казка і ява...
Ты — казачны замак,
мой лес!

ДЗЕ НАЧУЕ ДЗЕНЬ

Раскажы мне, светлы дзень,
Ноччу ты бываеш дзе?
Дзе твой ложак і падушка?
Мне шапні хутчэй на вушка.
Расказаць не хочаш, дзень.
Ты такі маўчун, як цень.

Здагадаўся я і сам:
Спіш ты з сонейкам вунь там,
За рачулкай, за ўзгоркам.
Вось і ўся наша гаворка.

ЗЛОСНЫЯ ЖАРТЫ

Звоніць вожыку мядзведзь:
— Да мяне хутчэй прыедзь.
Трэба дзецям шыць футболкі,
А ў мяне няма іголкі.
У цябе вазьму адну,
Нітку рыжую ўцягну...

Адказаў мядзведзю вожык:
— А табе не трэба ножык,
Каб падрэзаць твой язык?
Злосна жартаваць прывык.

РУЖЫ РАСЦВІЛІ

Матылёчак пырхае,
Пчолы загулі,
Мы глядзім, не дыхаем —
Ружы расцвілі.

(Працяг са стар. 9)

ДЗЕНЬ ДЗІЦЯЦІ Ў РЫБАЛАХ

Калі апаў жар барацьбы і пыл спаборніцтваў, камісія аб'явіла вынікі конкурсу. І месца заняла каманда з Канюкоў, ІІ — з Паўлаў, ІІІ — са спулдзельні ў Рыбалах, IV месца падзялілі Рыбалы і Давідавічы, V месца — Цялушкі.

Як толькі скончылася ўрачыстае ўручэнне дыпломаў і ўзнагарод пераможцам конкурсу, на школьную пляцоўку заехала машына старшыні бацькоўскага камітэта Пятра Мартынюка. З кабіны выскачыў сам дырэктар школы Мікалай Смалеўскі і запрасіў дзяцей на лёды. Усе, нават наймалодшыя дзеці, атрымалі па вялікай порцыі марожанага, а пераможцы конкурсу, калі мелі ахвоту, нават па дзве порцыі.

Дзень дзіцяці закончыўся дыскатэкай у вясковым доме культуры.

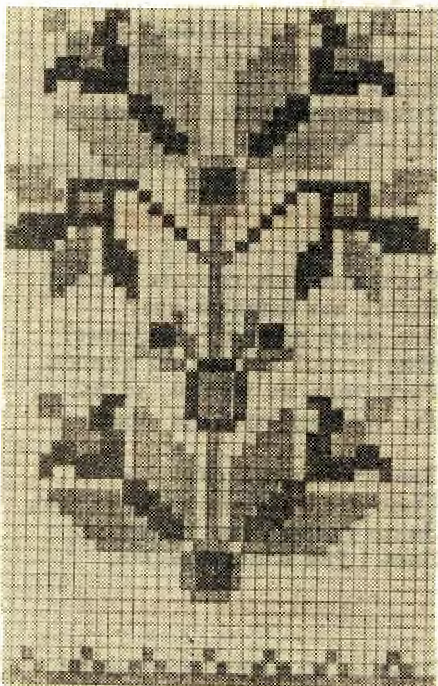
Яніна Чэрнякевіч
Фота аўтара

Пераможцы конкурсаў і спартыўных гульняў.

МАЛЮЕМ БЕЛАРУСКІЯ ЎЗОРЫ

Пачаліся канікулы. Цяпер ёсць у нас час на забавы і заняткі па густу. Паспрабуйце перамаляваць гэты ўзор: шэры колер — чырвоным алоўкам, а чорны — чорным. У вас выйдзе прыгожая кветачка, якая можа быць цікавым дэкарацыйным арнаментам для ўпрыгожання класа, а старэйшыя дзяўчаткі могуць спрабаваць вышыць гэты ўзор крыжыкам на сурвэтку, падушачку ці нават сабе на блузачку. Спрабуйце. Хто ўмее? Напішыце ў „Зорку“.

Вясёлы куточак

ЦІ МАЕШ, ДЗЕДКА, ЗУБЫ?

— Ці маеш, дзедка, зубы? —
Пытае ўнучак-коцік.
— Толькі адзін, мой любы,
Астаўся ў маім роце.

— Дык гэта ж ёсць уцеха, —
Сказаў унук Мікола. —
Ты прыхавай арэхі,
Пакуль прыйду са школы.

НОС УЛАСНЫ МАЕШ, ДЗЕДКА

Выйшаў дзед з унукам-мальцам,
Разам сесці давялося.
Калупае ўнучак пальцам
У сваім маленькім носе.

— Мо пазычыць табе крыху
Пальцаў, мілы малалетка?
— Не, — азваўся ўнучак ціха, —
Нос уласны маеш дзедка.

ДОЎГІ ЯЗЫК

Цётка прыехала ў госці
Да роднай сястры ў Новы год.
Да цёткі звярнуўся Косцік:
— Ці можаш разявіць мне рот?

— Бачу, сынок, што таксама
Паджартаваць ты прывык.
— Не, цётка, сказала мама,
Што ты маеш доўгі язык.

ДЗЯКУЙ БОГУ

— Падыйдзі сюды,
Сыночак Валодзя.
Што кажуць тады,
Калі госць выходзіць?

Сваёй цётцы ён,
Ужо ля парога,
Сказаў наўздагон:
— Дзякуй Богу.

Я ЗУСІМ НЕ НАРАДЗІЎСЯ

Запыталіся малога:
— Калі нарадзіўся, дзетка?
Глянуў ён надзвычай строга
І адказ даў раптам гэткі:

— Я не нарадзіўся цалкам,
Бо не памятаю маці.
Сіратой расту я змалку,
Мачаха заўсёды ў хаце.

НАЙЛЕПШ ЛЕЖАЧЫ ПАЕСЦІ

Гультая сустрэлі дзесьці,
Пачалі пытаць:
— Скажы нам, ці лепш паесці,
Ці лепш паляжаць?

— Сэнс жыцця ў лагічным
змесце,
Вам магу адкрыць:
Найлепш лежачы паесці,
Потым адпачыць.

МАЛАКО СТАЦЬ ЗА МЯСАМ

Пайшла матуля ў магазін
Купіць прадукты раніцою.
Прачнуўшыся, маленькі сын
Заліўся горкаю слязою.

— Не будзь жа плаксаю
такой, —
Хоча суцішыць брата Ніна. —
Твае ў чарзе там малако
Стаць напэўна за вяндлінай.

Віктар Швед

Вучнёўская творчасць

НА КОНКУРС АБ ВЯСНЕ

Мне гэты конкурс падабаецца. Ён цікавы. Вясна — гэта прыгожая пара года. Аб вясне можна вельмі многа пісаць.

Пры дарозе, якой я хаджу ў школу, на дрэвах зазелянелі лісточкі. Сады пакрыліся снежна-белымі кветкамі. Пры дамах, у агародчыках, расцвілі каляровыя веснавыя кветкі. Людзі выйшлі працаваць на палях. Жанчыны ўпраўляюцца ў агародах.

На двары кожны дзень мацней прыгравае сонца. На лугах пачала зелянець і расці трава. Птушкі вярнуліся з выраю. Кожны дзень чуваць іх галасістыя спевы. Ластаўкі будуюць новыя гнёзды. Будуць выседжваць маладых. Над кветкамі кружаць каляровыя і вясёлыя матылі.

Я найбольш люблю вясну і лета.

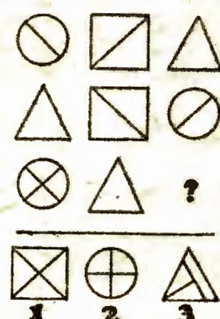
Іра Капанюк, вуч. 7 кл.
Трасцянка

АБ „НІВЕ“

„Ніва“ — газета родная наша,
„Зорка“ — для кожнага дзіцяці.
У ёй шмат казак і загадак,
У „Ніве“ — рэцэпты
На смачныя стравы,
Яна расказвае пра людзей
У нас і ў Беларусі,
Друкуе песні
„Аб Галі“ і аб Марусі...
Усё знойдзеце там,
Праўду кажу вам!

Аня Сачко, 8 кл.
Ласінка

АДГАДАНКА

Якую з намаляваных фігур (1, 2 ці 3) трэба ўставіць на месца пытальніка? Падумай лагічна!

ПАЗНАЁМІМСЯ

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Каржа, 7, кв. 22. Саша Сцепаненка. 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. К. Лібкнехта, 86, к. 1, кв. 48. Віталік Александровіч. 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Р. Люксембург, 90-А, кв. 20. Каця Скорык. 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, 2 пер. Р. Люксембург, 8, кв. 71. Іра Свістун. 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, вул. Р. Люксембург, 90-А, кв. 2. Аня Сакольчык. 3 клас.

* * *

БССР, 220036, г. Мінск-36, 2 пер. Р. Люксембург, 3-А, кв. 55. Света Гупаловіч. 3 клас.

* * *

СССР, 677902, Якутская АССР, п. Жатай, Толмачёву Жене (4 клас) и Оле (2 клас).

* * *

СССР, 163019, г. Архангельск — 19, ул. 8 Марта, д. 12а, кв. 1. Дорофеевой Люде. 4 клас.

* * *

БССР, 222395, Мінская вобл., Мядзельскі раён, Рыбкамбінат „Нарач“. Скурацёнак Олі. 8 клас

* * *

БССР, 220036 г. Мінск-36, вул. Каржа, 18, кв. 12. Павел Баянаў. 2 клас.

* * *

БССР, 220060, г. Мінск-60, вул. Р. Люксембург, 168, к. 2, кв. 52. Таня Белавусава. 5 клас.

* * *

БССР, 220057, г. Мінск-57, вул. Гуцьева, 18, кв. 76. Павел Андрэеў. 4 клас.

Адрас рэдакцыі: 15-950 Białystok ul. Wesołowskiego 1 „Зорка“

Piątek 24 VI — 9.30 Domator. 9.35 Domowe przedszkole. 10.00 DT — Wiad. 10.10 DT — Reforma gosp. 10.35 „A kiedy wróci tata..." — radz. film fab. 11.45 Domator. 15.15 Polska szkoła przeszłości. 15.45 Pr. dnia. 15.50 DT — Wiad. 15.55 Intersygnał. 16.25 Rambit. 16.50 Okienko Pankracego. 17.15 Teleexpress. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 18.35 Mieszkać. 18.50 Dobranoc. 19.00 Monitor rządowy. 19.30 Dziennik. 20.00 Nowe kino polskie: „Zakaz wjazdu". 21.00 XXV Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej — Opole '88. 22.50 DT. 23.15 XXV Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej — Opole '88.

Sobota 25 VI — 8.25 Tydzień na działce. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Drops. 10.30 DT — Wiad. 10.40 Stare, nowe, najnowsze. 11.35 Zdrowie — wojsk. mag. publ. 12.05 Bariery. 12.35 Tel. koncert życzeń dla honorowych krwiodawców. 13.05 Puławskie spotkania — Dzień otwartych drzwi. 13.35 Antologia dramatu powszechnego. 15.00 Los. D. Lotka. 15.15 Studio Sport. 17.20 Teleexpress. 17.35 „W kamiennym kręgu" — serial braz. 18.35 Butik. 19.00 Dobranoc. 19.10 Z kamerą wśród zwierząt. 19.30 Dziennik. 20.00 Film fab. 21.00 XXV Festiwal Piosenki Polskiej — Opole '88. 22.20 Tydzień w polityce. 22.30 Tel. przegląd sportowy. 23.30 XXV Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej — Opole '88.

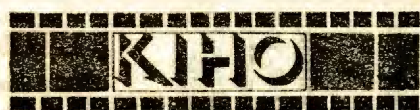
Niedziela 26 VI — 7.15 Pr. dnia. 7.20 Wszechnica rodziny wiejskiej. 7.45 Po gospodarsku. 8.15 Tydzień. 8.55 Pr. dnia. 9.00 Teleranek oraz film „Namiot". 10.30 DT — Wiad. 10.35 W wytwórniach filmowych świata: „Chińskie sto kwiatów". 11.30 Siedem Anten. 12.00 Kraj za miastem. 12.30 Wygraj szansę (1). 12.55 Teatr dla dzieci: E. Zaleska — „Jak to w szkole". 13.35 Koncert Życzeń. 14.20 Wygraj szansę (2). 14.45 Tel. film dok. „Stary Sandomierz". 15.15 Wygraj szansę (3). 15.45 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 16.40 Polityka, politycy. 17.10 Teleexpress. 17.25 „Dom" — serial pol. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.00 Sportowa Niedziela. 20.40 Antena 21.00 XXV Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej — Opole '88. 22.30 Siedem dni na świecie. 22.40 DT — Wiad. 22.50 XXV Krajowy Festiwal Piosenki Polskiej — Opole '88.

Poniedziałek 27 VI — 16.55 Pr. dnia. 17.00 Rzemieślnicy. 17.15 Teleexpress. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial braz. 18.30 Laboratorium. 18.50 Dobranoc. 19.00 Echa stadionów. 19.30 Dziennik. 20.00 Teatr TV: Edward Radziński — „Teatr czasów Nerona i Seneki". 21.55 Wokół wielkiej sceny. 22.40 DT.

Wtorek 28 VI — 8.50 Domator. 9.00 Teleferie — „Krąg". 9.30 Kino Teleferii: „Wszystkie żagle w górę" — serial przyg. 10.00 DT — Wiad. 10.10 DT — Reforma gosp. 10.20 „Przychodnia na prowincji" (8). 16.40 Pr. dnia. 16.45 Teleexpress. 17.00 Klinika Zdrowego Człowieka. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 18.30 Tel. Informator Wydawn. 18.50 Dobranoc. 19.00 Lex — mag. społeczno-prawny. 19.30 Dziennik. 20.00 „Przychodnia na prowincji" — serial ang. 20.50 Konferencja prasowa rzecznika rządu. 21.05 „Całe życie z okrętami" — tel. film dok. 21.40 Pr. rozr. 22.10 Spory. 22.40 DT.

Środa 29 VI — 8.50 Domator. 9.00 Teleferie najmłodszych: „Tato już lato". 9.30 „Szagma, albo zaginione światy" — serial anim. 10.00 DT — Wiad. 10.20 „Leśne fiołki" — film fab. 16.05 Pr. dnia. 16.10 „Śpiewaj z nami". 16.50 Radar. 17.05 Los. Ex. Lotka i Super Lotka. 17.15 Teleexpress. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial brazyl. 18.30 Z Polski rodem. 18.50 Dobranoc. 19.00 Sejmowe spotkania. 19.30 Dziennik. 20.00 Zwierciadło czasu: „Temat". 21.55 Klub międzynarodowy. 22.25 Sztuka sprawiedliwości — Stanisław Rodemski. 22.40 DT.

Czwartek 30 VI — 8.45. Domator. 8.55 Kino teleferii: „W poszukiwaniu kapitana Granta" — serial bułg.-radz. 10.00 DT — Wiad. 10.20 „Trzecia hipoteza" — film włoski. 16.25 Agrolotnictwo — rep. 16.45 Pr. dnia. 16.50 Poligon 17.15 Teleexpress. 17.30 „W kamiennym kręgu" — serial braz. 18.30 Omnibus — pr. oświatowy. 18.50 Dobranoc. 19.00 „Teraz" — tyg gosp. 19.30 Dziennik. 20.00 „Trzecia hipoteza" — film włoski. 21.40 Pegaz. 22.25 „Lekcja" — film dok. 22.40 DT.

Bielsk Podlaski Anioł w szafie — pol. 27—28 VI. Na ojczystej ziemi — pol. 29—30 VI.

Czeremcha Serdeczne pozdrowienia z ziemi — czes. 30 VI.

Hajnówka Cotton Club — USA 27—28 VI. Długowieczna rodzinka — jug. 29—30 VI.

Michałowo Labirynt — ang. 28 VI — 3 VII.

Orla Wierna rzeka — pol. 29 VI — 3 VII.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

Дзень	Стыль новы	Стыль стары	Святы, імяніны		Сонца усх.-зах.	Месяц усх.-зах.
нядзеля	**26**	**13**	**Яна, Паўла**	**Антаніны, Варлаама**	3.16-20.02	16.55-0.08
панядзелак	27	14	Марыі, Уладзіслава	Мсціслава, Мяфодзія	3.16-20.02	18.18-0.30
аўторак	28	15	Ірэнеуша, Ляона	Мадэста, Амоса	3.17-20.01	19.34-1.03
серада	29	16	Пятра і Паўла	Ціхана, Яўтропія	3.17-20.01	20.34-1.55
чацвер	30	17	Люцыны, Эміліі	Мануіла, Клімента	3.18-20.01	21.15-3.07
пятніца	1	18	Галіны, Мар'яна	Ляонція, Іпація	3.19-20.01	21.43-4.16
субота	2	19	Марыі, Урбана	Іуды, Паісія	3.19-20.00	22.02-6.11

У БЕЛАВЕЖСКІХ ЗЕМЛЯРОБАЎ

Земляробства ў Белавежскай гміне — адна з многіх галін мясцовай гаспадаркі. Аднак не адносяцца да яго тут абыякава. Белавежскія сяляне ў апошні час гаспадараць штораз лепш. Усё ж такі лік гаспадароў паменшваецца. Вось, у 1984 г. было іх 450, а зараз — 396. Павялічваецца арэал дзяржаўнага фонду зямлі — аналагічна з 168,6 га да 241,5 га ў апошні час. Найгорш, што ніхто не хоча гэтай зямлі. За апошнія чатыры гады гмінныя ўлады знайшлі ахвотных толькі на 60,4 га. Панізілася пагалоўе хатняй жывёлы. Калі ў 1984 г. гадавалі 504 штук жывёлы, то ў канцы 1987 г. ужо толькі 427 штук. А лік свіней у той самы перыяд панізіўся з 825 на 719 штук.

Наглядаюцца і пазітыўныя змены. Павялічылася сярэдняя плошча гаспадаркі — з 2,9 га (у 1984 г.) на 3,3 га. Узрастае ўраджайнасць збожжавых і бульбы. Сяляне гадуюць больш авечак (зараз 888 штук). Палепшылася пасяўная структура. Вырошчваецца высокаўраджайны від збожжа — пшанжыта. Адновіліся магчымасці кантрактацыі ільну і іншых прамысловых раслін.

Белавежскія сяляне купляюць штораз больш гаспадарчых машын. Зараз распараджаюцца яны 66 трактарамі, 10 снапавязалкамі, 19 трактаравымі і 96 коннымі бульбакапалкамі, 7 малатарнямі, 5 гноераскідальнікамі, 101 коннай касілкай, 2 апрыскывальнікамі, 2 трактаравымі саджалкамі і 19 коннымі сеялкамі.

У апошнія гады на Белавежскай паляне пракладзена каля 11 км водаправода. Ахапляе ён усе тутэйшыя пасяленні — Стачок, Заставу, Крыжы і Падаляны. Артэзіянскія калодзежы выкапаны ў Будах і Тэраміска х. У найбліжэйшым часе такі самы калодзеж атрымаюць жыхары Пагарэльцаў. Сяляне з салэцтваў Буды і Пагарэльцы паставілі 4,5 км агароджы, якая ахоўвае палі ад лясной звярыны. У тых жа самых сёлах белавежская ГС адкрыла спажывецкія крамы. Жыхарам Будаў „разросся" Клуб селяніна. Усе вясковыя клубы ў гміне атрымалі новае абсталяванне, вакол іх паявіліся новыя агароджы. У салэцтвах Стачок, Застава, Падаляны і Пагарэльцы адрамантавана каля 5 км палявых дарог і пракладзены водапрапускныя трубы.

Пятро Байко

Да 30-годдзя „Белавежы" — Надзея Артымовіч: На скрыжаванні культур ★ З'езд настаўнікаў беларускай мовы ★ Амерыка вачыма Барскага ★ Літаратурная старонка ★ Кінь курыць — раіць Міхась Хмялеўскі ★ Тэатральны калектыў у Тыневічах ★ Фотарэпартаж з фэсту ў Пашкоўшчыне ★ Аб тапаграфічных назвах у Гацьках ★ Фальклор ★ Сэрцайка ★ Астрон ★ Кухня ★ „Зорка" ★ Весткі з Вроцлава, Старабераэова і Раек ★ Гумар

УВАГА, ЧЫТАЧЫ!

З нагоды 30-годдзя літаб'яднання „Белавежа" 24—25 чэрвеня 1988 г. ў Беластоку адбудзецца міжнародная навуковая канферэнцыя, прысвечаная польска-беларускім культурным узаемасувязям. Пачнецца яна 24.06.1988 г. а гадз. 10-ай у зале № 205 Філіяла ВУ, вул. Сверкова 20 а 25.06.1988 г. ад гадз. 10 прадоўжыць працу ў ГП БГКТ, вул. Варшаўская 11.

Уступ — свабодны. Запрашаем!

МУЗЕЙНЫ ФОНД

Грамадскі камітэт пабудовы Музея помнікаў беларускай культуры і рэвалюцыйнага руху праводзяць збор грошай на пабудову музея. Ахвяраванні трэба дасылаць на такі адрас:

Bank Spółdzielczy w Hajnówce Nr Konta 905217-1922-132.

У замежнай валюце: Narodowy Bank Polski I Oddział w Białymstoku nr rachunku walutowego 5018-24325-151-6787. nr rachunku walutowego w rublach 5018-24325-151-6201.

Спісак чарговых ахвяравальнікаў:

1845. **Пракоп Сідарук (Дубінская Ферма)** — 500 зл.
1846. **Васіль Гвай (Беласток)** — 600 зл.
1847. **Гмінны кааператыў „Сялянская самадапамога" ў Дуброве-Беластоцкай** — 10000 зл.
1848. **ПРОН у Белавежскім нацыянальным парку** — 6200 зл.
1849. **Узносы сялян у Гайнаўскім кааператыўным банку (Аддзел у Чыжах)** — 3500 зл.
1850. **Алег Нінкін (Брэст, БССР)** — 1000 зл.
1851. **Гурток БГКТ пры Бельскім беларускім ліцэі** — 6710 зл.
1852. **Сымон Шыманюк (Беласток)** — 2400 зл.
1853. **Аляксей Семянюк (Белавежа)** — 2000 зл.
1854. **Праўленне Гайнаўскага аддзела БГКТ** — 41144 зл.
1855. **ПСС у Гайнаўцы** — 5000 зл.
1856. **Іван Тайгуноў (Траспянка)** — 1000 зл.
1857. **9 жыхароў в. Тыневічы-Вялікія** — 1800 зл.

Дзякуем.

Наш адрас: Społeczny Komitet Budowy Muzeum Zabytków Kultury Białoruskiej i Ruchu Rewolucyjnego. 17-200 Hajnówka, ul. Wyzwolenia 6. Тэлефон 28-89.

Орган Галоўнага праўлення Беларускага грамадска-культурнага таварыства. Рэдагуе калектыў: Вера Валкавыцкая, Мікалай Гайдук (намеснік галоўнага рэдактара), Валянціна Жэшка (карэктар), Віталій Луба (галоўны рэдактар), Міраслава Лукша, Яўгенія Палоцкая (кіраўнік канцылярыі), Уладзіслаў Петрук (мастак), Віктар Рудчык, Марыя Федарук (машыністка), Міхась Хмялеўскі, Ада Чачуга (адказны сакратар), Яніна Чэрнякевіч.

„Niwa"
ul. Wesołowskiego 1
15-959 Białystok skr. poczt. 149
tel. 232-41

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe. 15-959 Białystok, ul. Wesołowskiego 1.

Druk: Białostockie Zakłady Graficzne w Białymstoku. Cena prenumeraty kwart. 260 zł, półr. 520 zł, rocznie 1040 zł.

WARUNKI PRENUMERATY:

1. dla osób prawnych — instytucji i zakładów pracy:
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miastach wojewódzkich i pozostałych miastach, w których znajduje się siedziba Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" zamawiają prenumeratę w tych Oddziałach.
   - instytucje i zakłady pracy zlokalizowane w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" i na terenach wiejskich opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
2. dla osób fizycznych — indywidualnych prenumeratorów.
   - osoby fizyczne zamieszkałe na wsi i w miejscowościach, gdzie nie ma Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę w urzędach pocztowych i u doręczycieli.
   - osoby fizyczne zamieszkałe w miastach — siedzibach Oddziałów RSW „Prasa-Książka-Ruch" opłacają prenumeratę wyłącznie w urzędach pocztowych nadawczo-oddawczych właściwych dla miejsc zamieszkania prenumeratora. Wpłaty dokonują używając „blankietu wpłaty" na rachunek miejscowego Oddziału RSW „Prasa-Książka-Ruch".
3. Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje RSW „Prasa-Książka-Ruch" Centrala Kolportażu Prasy i Wydawnictw ul. Towarowa 28, 00-958 Warszawa, konto NBP XV Oddział w Warszawie Nr 1153-201045-139-11. Prenumerata ze zleceniem wysyłki za granicę pocztą zwykłą jest droższa od prenumeraty krajowej o 50 proc. dla zleceniodawców indywidualnych i o 100 proc. dla zlecających instytucji i zakładów pracy.

Termin przyjmowania prenumeraty na kraj i za granicę:
- do dnia 10 listopada na I kwartał i I półrocze roku następnego oraz cały rok następny;
- do dnia 1 każdego miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty roku bież

Zam. 1174/88 r. Nakład 4.660 egz. E-2.

З суседскага агародчыка

ПАДВОДНЫЯ ТАЯМНІЦЫ

Навуковая экспедыцыя ў звышглыбінным батыскафе апускалася на дно марское.

— Глядзіце, якое стварэнне! Пра такое яшчэ ніхто не ведае! — закрычаў радасна аспірант.

— Не па нашаму профілю, — астудзіў яго прафесар.

— Таварыш прафесар! Бутэлька! Можа, там у ёй якая таямніца? Можа, яна з мінулага стагоддзя?.. — не адрываўся ад ілюмінатара няўрымслівы малады вучоны.

— На даследаванне пабочных аб'ектаў у нас няма фондаў, — буркнуў незадаволена прафесар. — І наогул, мой юны калега, набярыцеся цярпення і чакайце. Мы павінны адкрыць з вамі тое, што запланавана...

Яны прабоўталіся на глыбіні тыдзень, два, а потым і месяц — запланаванага адкрыцця не адбылося.

Нарэшце, усплылі на паверхню, стомленыя, прыціхлыя. Атрымалі зарплату, напісалі тоўстыя справаздачы, а адпачыўшы, зноў заселі за распрацоўку плана наступнай падводнай экспедыцыі.

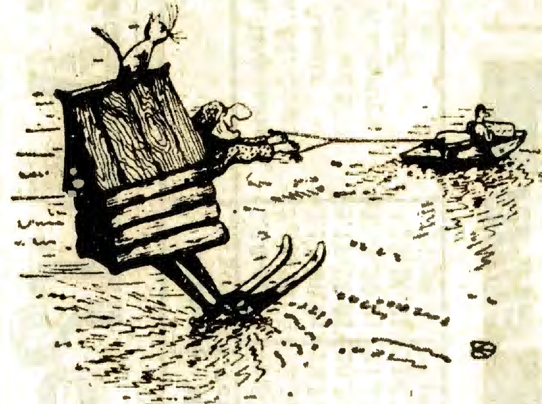
Уладзімір Волкаў

ДАДУМАЛАСЯ

— А мы, мама, ездзілі з Міколай на мора. Толькі што вярнуліся. Насмажыліся ўволю! Сонца аж паліць, пясок гарачы — бы на патэльні, а вада — сапраўдны вар. Сем патоў з нас зышло, пакуль адпачывалі. Прыгажосць!

— Ну ї добра, дачуся, што вам спадабалася. А цяпер пагаварыце трохі ды пойдзем на агарод — паможаце мне бульбу капаць.

— Тфу, мама! Больш нічога не прыдумала? Гэта каб у такую спёку ды працаваць?!

Водны спорт — гэта ж казка.

Адысей „белавежскі"".

ПРЫКМЕТА

— Увечары, мабыць, будзе бура! — кажа Кастусь, ідучы на работу.

— Калі ты вернешся раней, ніж я ляту спаць, то буры не будзе, — супакоіла жонка.

ГІГІЕНА

— Алесь, чаго ты п'еш так многа вады?

— Я з'еў яблык.

— Ну дык што?

— Памыць яго забыўся.

НЕ ПАСЛУХАЛІ

Ноч, а Васілёк ды Іванка буяняць.

— Зараз жа лягайце у ложак! І каб мне не дыхалі! — накрычала бабуля.

Малышы прыціхлі. А праз нейкі час у дзверы прасунуліся дзве галоўкі:

— Бабуля, а мы дыхаем.

ГУМАР З БАРАДОЮ

ПАМІЖ НАРАЧОНЫХ

— Бойся Бога, Уладак, за тыдзень наша вяселле, а ты да карчмы ідзеш!

— Нічога, не бойся! Вярнуся хутчэй, як за тыдзень.

Усё жыццё мяняў маскі, намагаючыся знайсці сваё творчае аблічча.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

У час паездкі ў Шатландыю турыст наведаў возера Лох Нес спадзяючыся ўбачыць славутную падвару.

— Калі страшыдла з'яўляецца? — спытаў ён у гіда.

— Звычайна пасля пятай шклянкі віскі, — быў адказ.

— ✻ —

Лодачная станцыя. Ратаўнік на беразе крычыць у мегафон:

— Лодка нумар 99! Вяслуйце да берага. Ваш час ужо кончыўся.

Праходзіць некалькі мінут, але лодка не вяртаецца.

— Лодка нумар 99! Неадкладна вярніцеся да прычала, інакш з вас возьмуць дадатковую плату!

— Штосьці тут не так, шэф, — гаворыць хлапчук-памочнік. — У нас на станцыі ўсяго толькі 75 лодак, адкуль быць нумару 99?

Застыўшы на імгненне, ратаўнік кідаецца на край берага.

— Лодка нумар 66! — крычыць ён. — У вас там што, якія-небудзь непрыемнасці?

— ✻ —

У домакіраўніцтве.

— Вы інжынер?

— Я.

— У нас у кватэры з усіх кранаў цячэ вада...

— Тут падыйшоў Кіндзюліс і сказаў:

— А што ж, па-вашаму, павінна цячы?

З „Весніка Задрыпоніі"

ПАГОДА

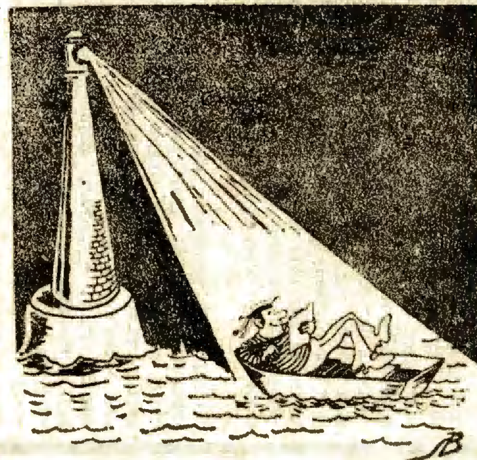
Як паведамілі нашаму карэспандэнту ў Задрыпгідраметэацэнтры, у ліпені на ўсёй тэрыторыі Задрыпоніі маразоў, завеяў, а таксама галалёдзіцы — не прадбачаецца.

Удзень — пераважна сонечна, уначы — месцамі месячна.

ДЛЯ ДОМУ, ДЛЯ СЯМ'І

Правы чаравік трэба насіць на правай назе, а левы — на левай.

Супы, юшку і іншыя вадкія стравы трэба есці лыжкай, а не відэльцам.

— Ён марыў правесці водпуск на высьпе!

Курʼёзы

БЕРАНЖЭ

Альфрэд Мюсэ прасіў Беранжэ адклікнуцца на яго першыя вершы. Прачытаўшы іх, Беранжэ напісаў паэту:

„У вас у канюшні цудоўныя коні, але вы не ўмееце імі кіраваць. Вядома, прыдзе час, калі вы навучыцеся гэтаму мастацтву; толькі, на жаль, часта бывае так, што коні здыхаюць, пакуль уладальнік навучыцца кіраваць імі".

ВАЛЬТЭР

Неяк за абедам двое фанабэрлівых гасцей, маючы намер пасмяяцца з Вальтэра, запыталіся ў яго, як правільна сказаць: „Дайце нам піць" ці „Прынясіце нам піць".

— Для вас не падыходзіць ні тое, ні другое, — адказаў Вальтэр. — Вы павінны гаварыць: „Павядзіце нас на вадапой".

МАРУА

Пераклад — гэта злачынства несумленнага чалавека, які асмельваецца замяніць адну мову другой, не ведаючы ні той, ні гэтай.

Не плюй у калодзеж, нават, калі ты чыста-плюй.